

SZdŠ a OA
R U M B U R K

**STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA A OBCHODNÍ
AKADEMIE,
RUMBURK, PŘÍSPĚVKOVÁ
ORGANIZACE**

Františka Nohy 959/6, 408 30, RUMBURK, P.O.BOX 67

SUBJEKTIVNÍ A OBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY NEMOCÍ

Vypracovala: Mgr. Eva Strnadová

ŠKOLNÍ ROK 2013/2014

SUBJEKTIVNÍ A OBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY NEMOCÍ

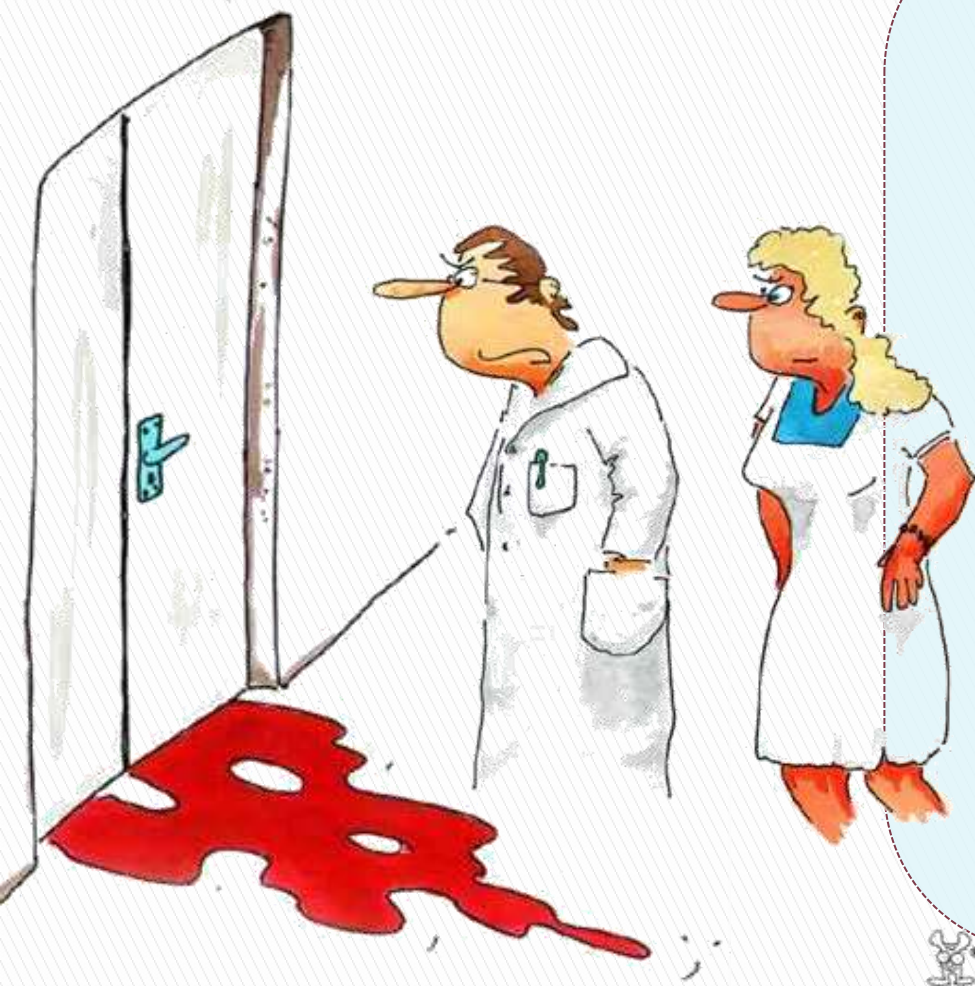
ÚVOD

- **nemoc na sebe upozorní projevem = příznakem = symptomem**
- **souhrn příznaků vytváří klinický obraz nemoci**

SUBJEKTIVNÍ A OBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY NEMOCÍ

TERMINOLOGIE

- **symptom** - příznak nemoci
- **symptomatologie nemoci** - soubor příznaků typické pro určité onemocnění – klinický obraz
- **syndrom** - typická kombinace příznaků určitého onemocnění, často pojmenován po svém objeviteli

SUBJEKTIVNÍ A OBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY NEMOCÍ

PŘÍZNAKY NEMOCÍ, OBECNĚ

- **hlavní, vedlejší**
- **subjektivní, objektivní**
- **specifické, nespecifické**
- **příznaky dle stupně závažnosti**

obecná symptomatologie:

příznaky nemoci - hlavní, vedlejší:

příznaky hlavní:

- ▶ vyskytují se **často, jsou nápadné**

příznaky vedlejší:

- ▶ **příznaky nejsou v popředí**, jejich výskyt není pravidlem

obecná symptomatologie:

příznaky nemoci - subjektivní, objektivní:

příznaky subjektivní:

- ▶ **stížnosti nemocného**
- ▶ **nelze ověřit**
- ▶ **pocity klienta**
- ▶ **nejsou prokazatelné, měřitelné**
- ▶ **bolest, únava, nevolnost, bušení srdce, svědění,...**

příznaky objektivní:

- ▶ **příznaky zjevně patrné**
- ▶ **měřitelné, hodnotitelé**
- ▶ **nezávislé na pocitech klienta**
- ▶ **dušnost, kašel, zvracení,...**

obecná symptomatologie:

příznaky nemoci - specifické, nespecifické:

příznaky specifické:

- ▶ příznaky zcela jasné
- ▶ diagnostika nemoci
- ▶ tzv. stadium manifestních příznaků

příznaky nespecifické:

- ▶ tzv. **prodromy**
- ▶ bolest hlavy, celková únava, subfebrilie,...

obecná symptomatologie:

příznaky nemoci - podle stupně závažnosti:

příznaky znepokojující:

- ▶ ohlašují změnu zdravotního stavu, vývoj nové choroby nebo malou účinnost dosavadních léčebných postupů

příznaky závažné:

- ▶ jednoznačně ukazují zhoršení zdravotního stavu v kritické době

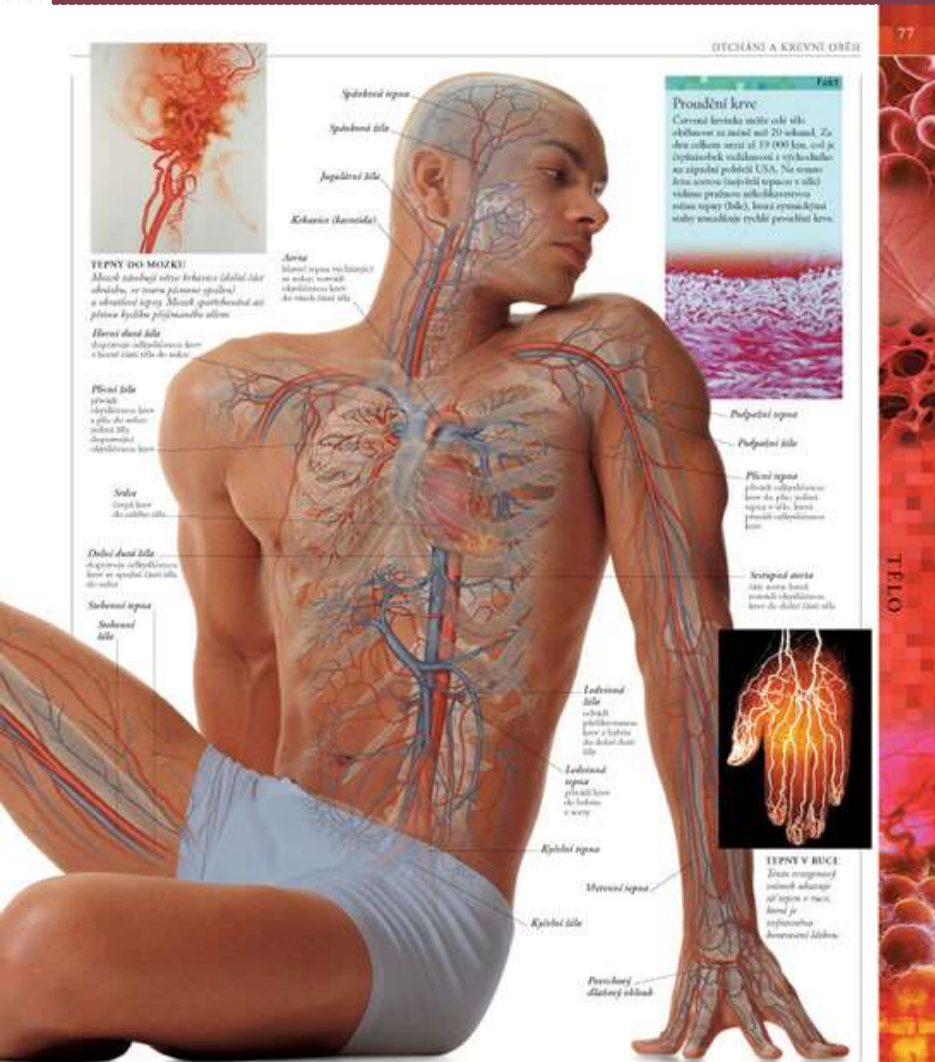
příznaky alarmující:

- ▶ ukazují na ohrožení života

SUBJEKTIVNÍ A OBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY NEMOCÍ

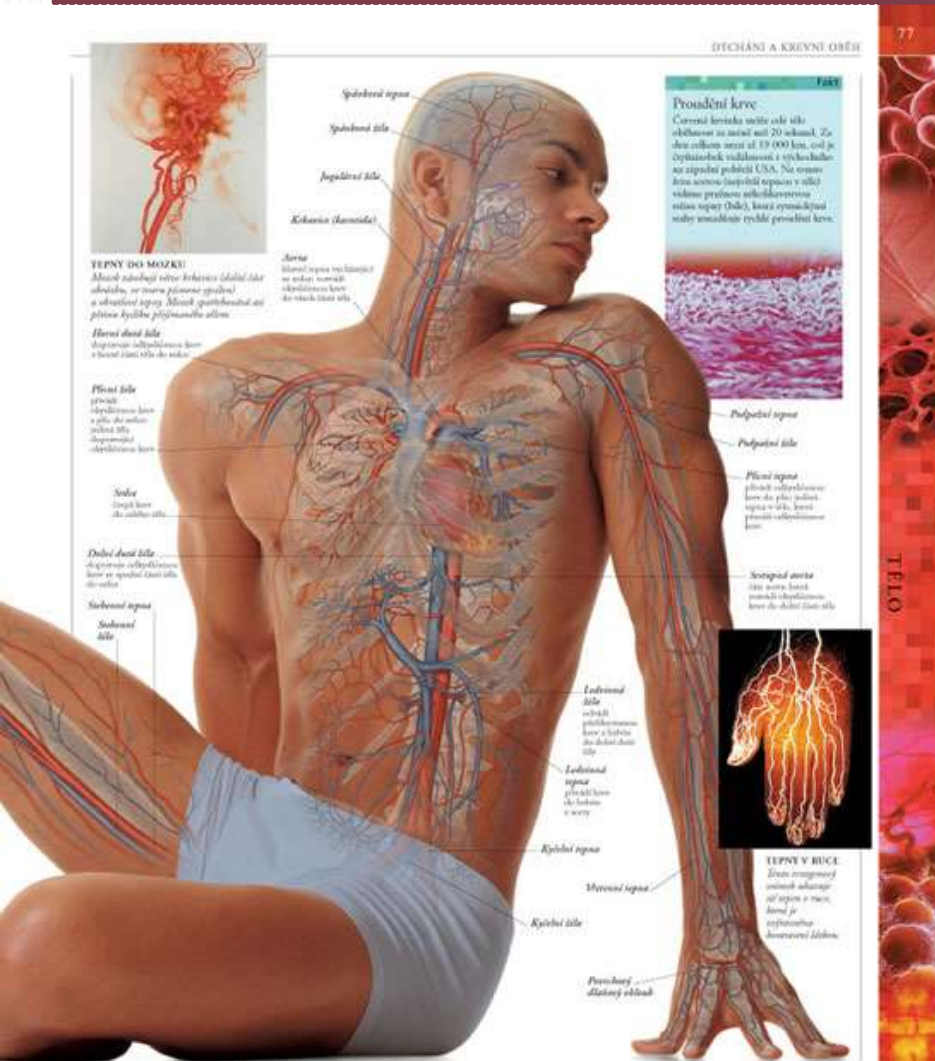
SUBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY

- **bolest**
- **únava**
- **nechutenství**
- **žízeň**
- **hlad**
- **poruchy spánku**
- **nevolnost**
- **bušení srdce**
- **závrat'**
- **svědění**
- **pálení žáhy**

SUBJEKTIVNÍ A OBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY NEMOCÍ

OBJEKTIVNÍ PŘÍZNAKY

- **poruchy vědomí**
- **poloha nemocného**
- **poruchy hybnosti**
- **dušnost**
- **kašel**
- **škytavka**
- **zvracení**
- **změny na kůži**

SZdŠa OA
R U M B U R K

**STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA A OBCHODNÍ
AKADEMIE,
RUMBURK, PŘÍSPĚVKOVÁ
ORGANIZACE**

Františka Nohy 959/6, 408 30, RUMBURK, P.O.BOX 67

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

Vypracovala: Mgr. Eva Strnadová

ŠKOLNÍ ROK 2013/2014

HMOTNOST

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

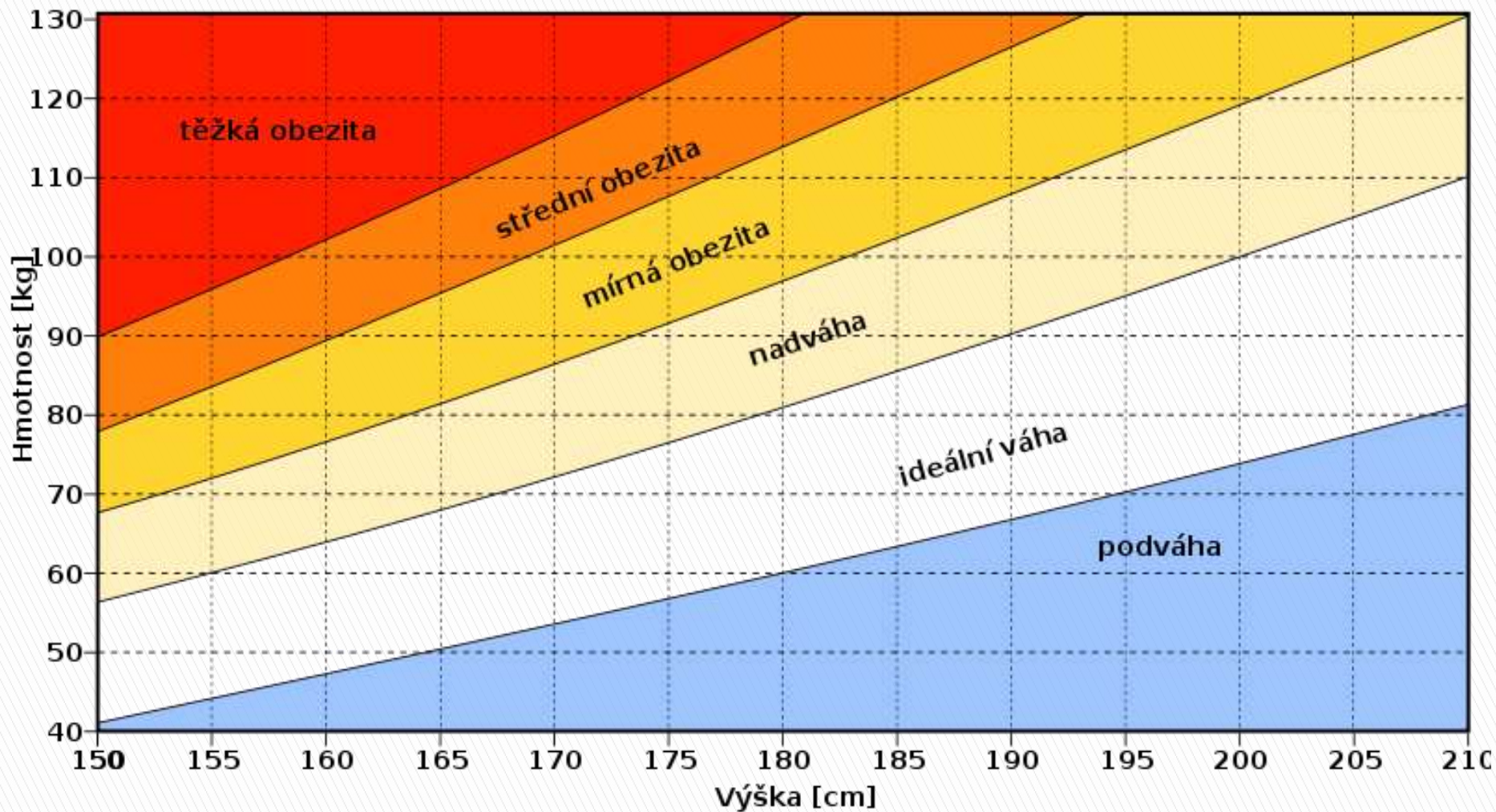
HMOTNOST

- **ukazatel zdravotního stavu**
- **podmínky a zásady pro měření:**
 - **pravidelnost (novoro, kojenci 1 – 2x denně, dospělí 1x týdně)**
 - **stejný den (úterý)**
 - **stejná doba (ráno)**
 - **stejně podmínky - stejná váha, oděv, bez držení**
- **BMI index - body mass index, index tělesné hmotnosti (viz tabulka), výpočet:**

$$\text{BMI} = \frac{\text{hmotnost}}{\text{výška}^2}$$

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

BMI INDEX

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

HMOTNOST – ODCHYLKY

- **nadváha**
- **obezita až morbidní obezita**
- **podvýživa - nadměrná ztráta hmotnosti**
- **kachexie - extrémní vyhubnutí s vymizením podkožního tuku**

RŮST A VÝŠKA

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

VÝŠKA

popis:

- **zvětšování tělesných rozměrů na základě přibývání tělesné hmoty**
- **tempo růstu je nejrychlejší v prvních fázích života (nitroděložní období)**

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

VÝŠKA

odchyly v růstu:

- **gigantismus**
- **nanismus**

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

VÝŠKA

zásady měření:

- **dítě, které ještě nestojí, měříme vleže**
- **ve stoje (paty, zadeček, lopatky ke stupnici)**

MĚŘENÍ A VÁŽENÍ NEMOCNÝCH

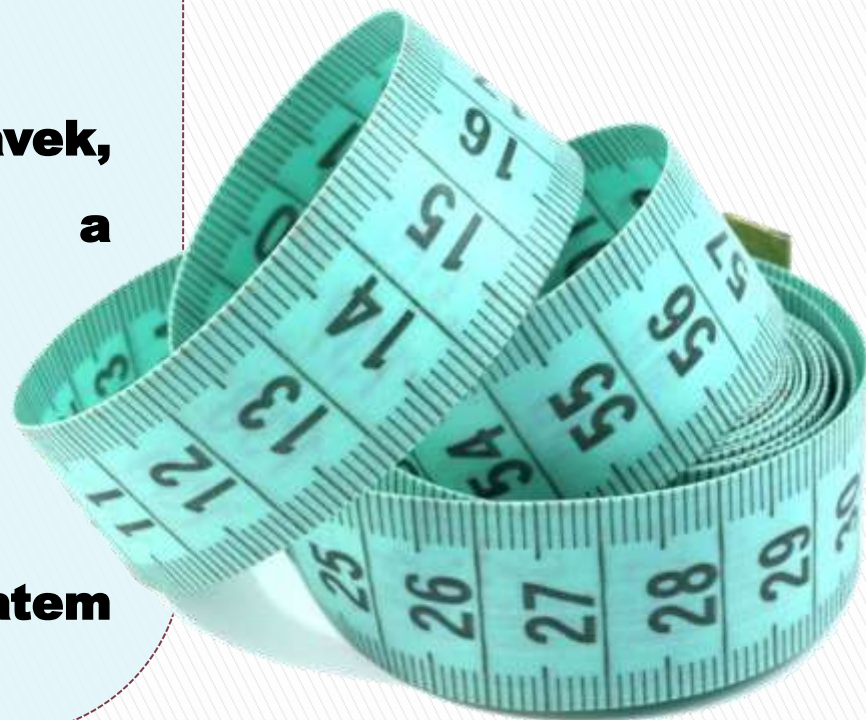
VÝŠKA

měření obvodu hlavy, hrudníku:

- hlava (pásková míra, nejvyšší bod zátylí, hydrocefalus, ascites, otoky)
- hrudník (ve výši prsních bradavek, odečet mezi nádechem a výdechem)

měření otoků:

- v nejširším místě
- místo označíme fixou s datem měření

SZdŠ a OA
R U M B U R K

**STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA A OBCHODNÍ
AKADEMIE,
RUMBURK, PŘÍSPĚVKOVÁ
ORGANIZACE**

Františka Nohy 959/6, 408 30, RUMBURK, P.O.BOX 67

FYZIOLOGICKÉ FUNKCE

Vypracovala: Mgr. Eva Strnadová

ŠKOLNÍ ROK 2013/2014

FYZIOLOGICKÉ FUNKCE

Úvod

- **hodnocení a sledování FF je základní dovednost zdravotnického asistenta, ošetřovatelky**
- **nedílná součást komplexní péče o nemocného**
- **posuzujeme všechny společně**
- **bezprostředně nás informují o stavu pacienta**

FYZIOLOGICKÉ FUNKCE

Úvod

➤ **FF zjišťujeme při:**

- **přijetí**
- **změně zdravotního stavu**
- **před a po invazivním výkonu**
- **před a po podání některých léčiv**

FYZIOLOGICKÉ FUNKCE

VÝČET FF

- tělesná teplota
- tepová frekvence
- dechová frekvence
- krevní tlak
- vyprazdňování moče a stolice

TĚLESNÁ TEPLOTA

TĚLESNÁ TEPLOTA

CÍLE

- **objasnit pojem tělesná teplota**
- **popsat možnosti regulace TT**
- **popsat typy horeček**
- **objasnit způsoby měření TT**
- **prakticky provést axilární, rektální, orální změření TT**

TĚLESNÁ TEPLOTA

CHARAKTERISTIKA

- **TT je vedlejší produkt metabolismu**
- **TT je vyjádřena rovnováhou mezi produkcí a ztrátou tepla**
- **tělesnou teplotu udržujeme v mezích normy pomocí **termoregulace****

TĚLESNÁ TEPLOTA

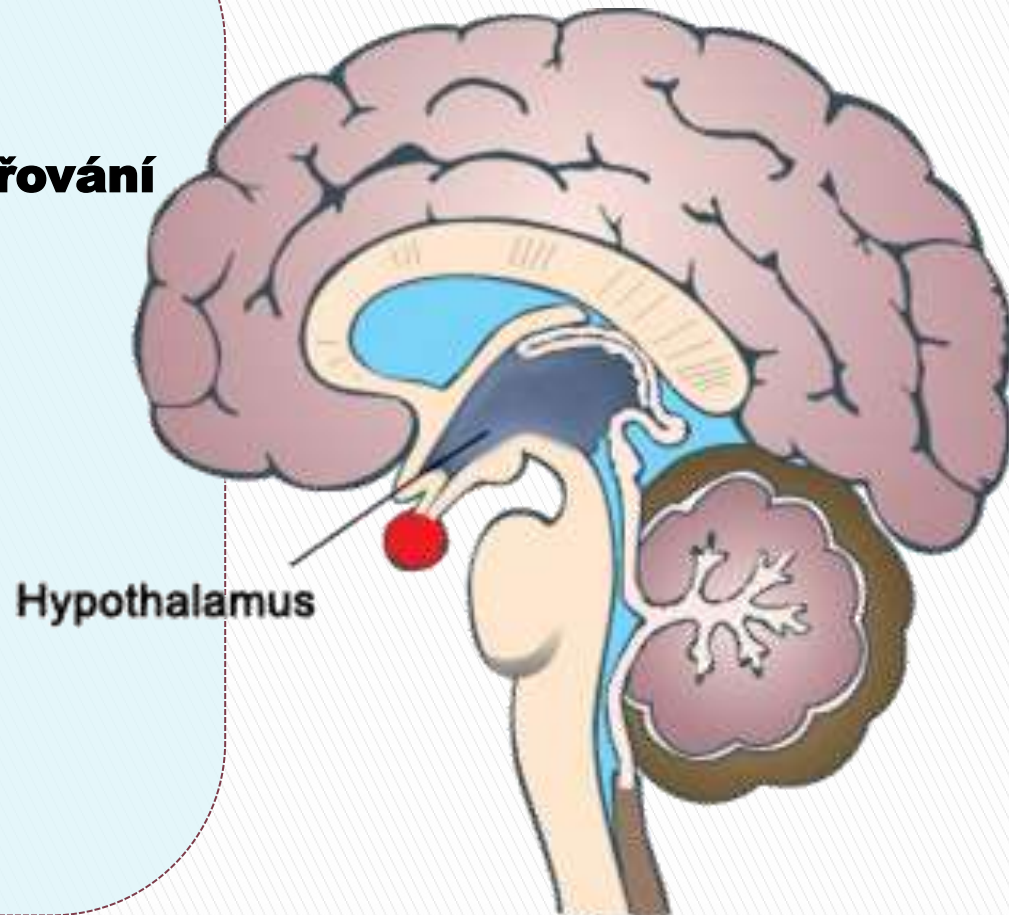
ZÁKLADNÍ ÚDAJE

centrum pro termoregulaci:

- **hypotalamus (mezimozek)**
- **ovlivňuje zužování a rozšiřování kožních cév**

tvorba (produkce) tepla:

- **svalová aktivita**
- **metabolismus**
- **hormony**

TĚLESNÁ TEPLOTA

CENTRUM PRO TERMOREGULACI

ztráta tepla:

- **vypařování - pocení, 10-22% tepla, tj. 0,5l potu**
- **sálání - tepelné záření, 55 – 60% tepla**
- **vedení - předměty, textil, asi 1-3%**
- **proudění - proudem krve z činných orgánů, asi 15% tepla**

TĚLESNÁ TEPLOTA

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ TT

➤ **věk**

- do puberty je TT labilnější
- staří lidé - riziko hypotermie

➤ **denní doba**

- kolísá přes den cca o 2°C
- nejvyšší mezi 18. - 20. hod.
- nejnižší mezi 4. - 6. hodinou

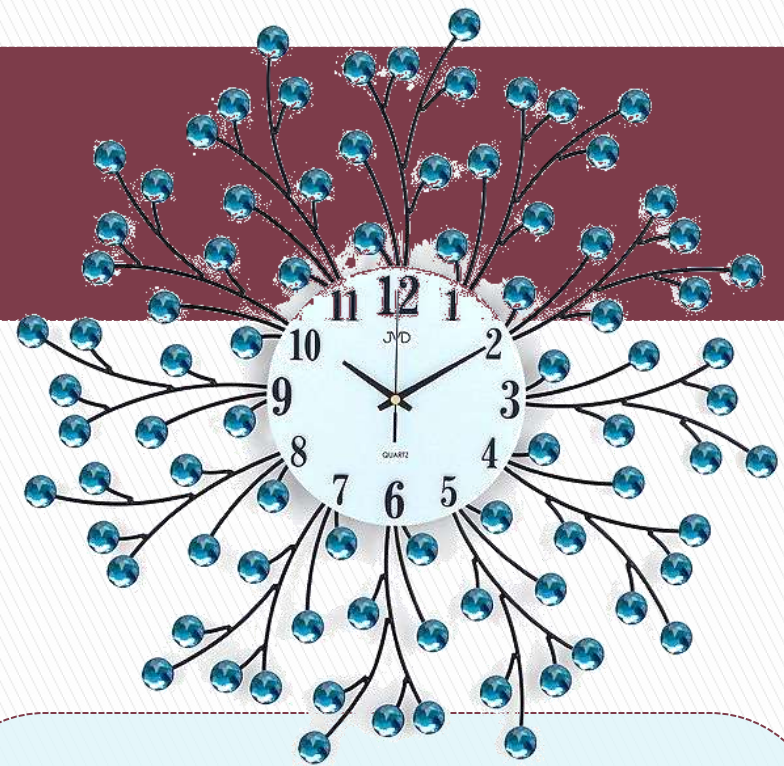
➤ **tělesná aktivita** - zvýšení TT o 1 - 1,5 °C

➤ **hormony**

- estrogen - ženy v době ovulace mají TT vyšší
- adrenalin, noradrenalin

➤ **teplota a vlhkost okolí**

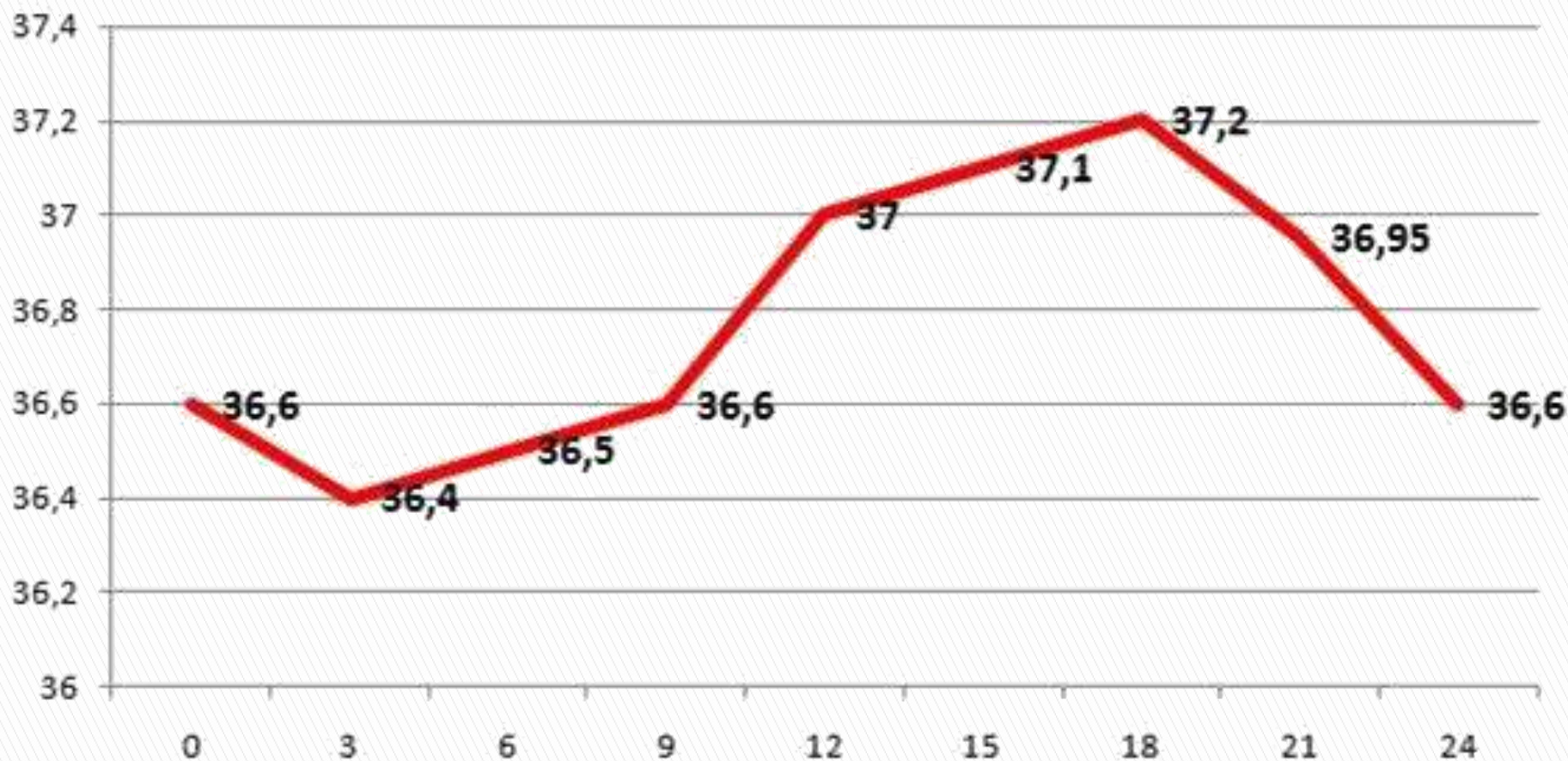
➤ **stres**

TĚLESNÁ TEPLOTA

VLIV DENNÍ DOBY NA TT

Tělesná teplota během dne

TĚLESNÁ TEPLOTA

HODNOTY TT

- **hypotermie** - snížená TT pod **35,0°C**, podchlazení
- **normotermie** - **36,0 – 37,0°C**, fyziologická TT
- **subfebrilie** - **37,0 – 38,0°C**, zvýšená teplota
- **febrilie** - **38 - 40,0°C**, horečka
- **hyperpyrexie** - nad **40,0°C**, vysoká horečka

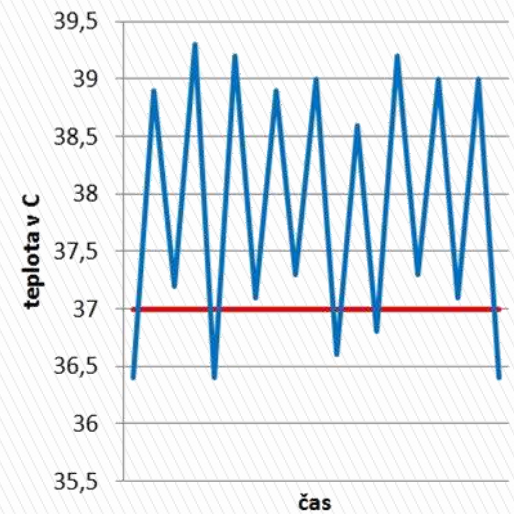
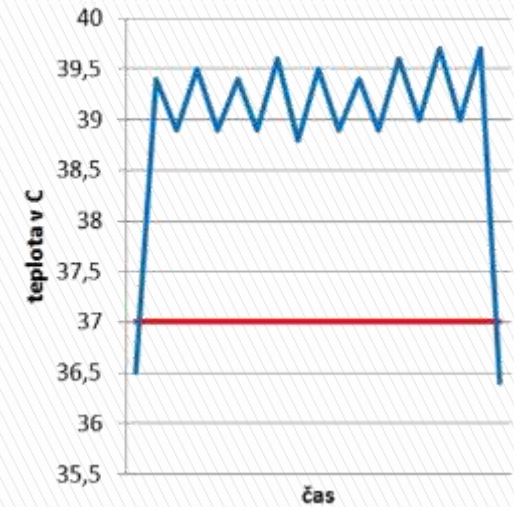

TĚLESNÁ TEPLOTA

TEPLOTNÍ KŘIVKY

➤ **kontinuální, setrvalá, stálá - kolísání TT v rozmezí 1°C během 24 hodin, teplota neklesá pod 38C**

➤ **intermitující - horečka se střídá s normální teplotou (tzv. septická teplota), teplota prudce stoupá ke 39 °C, prudce klesá pod 37°C, v průběhu 24 hodin je rozdíl maximální a minimální teploty vyšší než 1°C**

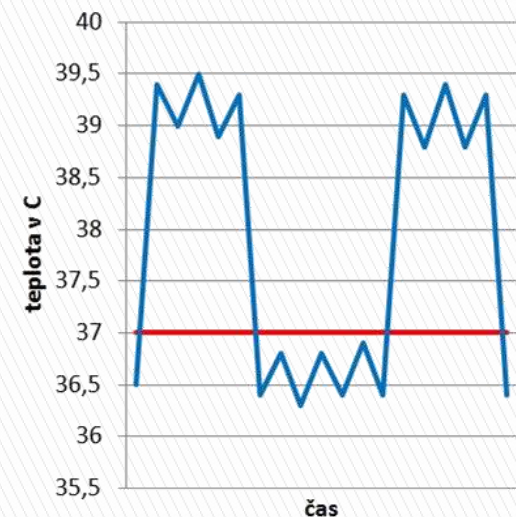
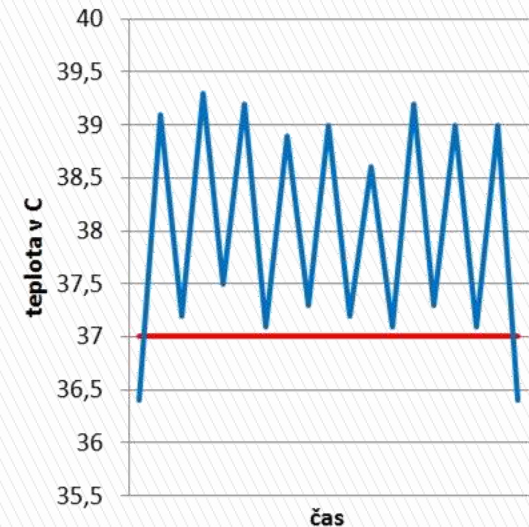

TĚLESNÁ TEPLOTA

TEPLOTNÍ KŘIVKY

➤ **remitující, kolísavá - denní kolísání** přesahuje 1°C (až o 3°C), teplota se nevrací k normě (infekční choroby)

➤ **rekurentní, návratná - střídání** horečnatých stavů s 1 – 2 dny normální teploty, tedy střídání horečnatých a afebrilních období různé délky trvání

TĚLESNÁ TEPLOTA

MÍSTA PRO MĚŘENÍ TT

- **podpaží – axila**
- **ústa: naměřená teplota v je o 0,3°C vyšší než v axile (nekousnout do teploměru!)**
- **konečník, rektum: naměřená teplota je o 0,5 °C vyšší než v axile**
- **ucho**
- **tříslo**
- **kůže**
- **pochva, bazální teplota**

TĚLESNÁ TEPLOTA

DRUHY TEPLOMĚRŮ

- **lékařský maximální (rtuťový skleněný teploměr)**
 - hruškovité zakončení, rektum
 - cylindrické zakončení, axila
 - rychloběžný teploměr - novoro, kojenci, rektum, odečítat teplotu hned
- **digitální**
- **páska na měření TT na kůži**
- **ušní digitální**
- **elektronický**
- **infra teploměr**

TĚLESNÁ TEPLOTA

DRUHY TEPLOMĚŘŮ

°C	60	65	70	75	80	85	90	°C
°F	140	149	158	167	176	185	194	°F

<http://www.verkon.cz/data/catalog/big/img1680.jpg>

<http://www.magister.sk/images/products/PC084195.jpg>

<http://www.e-pristroje.cz/pictures/teplomery/t008-01.jpg>

<http://www.meteostanice.cz/Fotografie/Zbozi/Original/t002-01.jpg>

http://www.exatherm.cz/User_Files/!%C3%A9ka%C5%99sk%C3%BD%204.JPG

<http://www.gme.cz/img/cache/800x600/759/481/teplomery-infracerven-y-cem-dt-8806-obrazek-1.jpg>

<http://www.gme.cz/img/cache/800x600/729/066/paskovy-indikator-teploty-7-level-horizontal-60-90-c-obrazek-1.jpg>

TĚLESNÁ TEPLOTA ZÁPIS TT DO DOKUMENTACE

1. zápis do dokumentace:

➤ **6:00 TT: 36,7°C (podpis sestry)**

2. zápis do teplotní tabulky:

DEKURS		Celkové ošetř. protokolu
Příjmení a jméno pacienta Součková Drahomíra		Celko pokojce
Rodné číslo 675623/8763		Kód zdravot. pojistovny III
Datum	Zaznamy o zdravotním stavu	Teplota
7.6.09	Přijem na odd: 11,30 TK: 160/80 TF: 88/min. TT: 37,5°C Subj.: Pt. udává bolest v pravém nadbříšku, zvracela. Obj.: Hlava, krk: bpn břicho: prohmatné, bolest, Blumberg pozit., zvrací HK, DK: bpn příprava na APE premedikace dle ARO NPO	

Označení ústavy		Teplotní tabulka č. _____ Vložka do záznamu o zdraví a nemoci	
		Záznam č.	Oddělení
Příjmení a jméno:		Rok narození:	
Rodné číslo:		Kód zdravotní pojišťovny:	
Dg:			
Den v měsíci			
Den pohybu			
Operační den			
Převazy, výkony			
Přijem tekutin			
Výdej tekutin			
Stolice			
Dieta			
TK	290		
	280	41°	
	270		
	260	40°	
	250		
	240	39°	
	230		
	220	38°	
	210		
	200	37°	
	190		
	180	36°	
	170		
	160		
	150	150	
	140	140	
	130	130	
	120	120	
	110	110	
	100	100	
	90	90	
	80	80	
	70	70	
	60	60	
	50	50	
	40	40	
	30	30	
	20	20	
	10	10	

TĚLESNÁ TEPLOTA

PŘÍZNAKY ZMĚNĚNÉ TT

febris:

- **zima, chlad, tachykardie, třesavka, napětí svalů, studená kůže, husí kůže, „bolest“ kůže**

hypotermie:

- **mrazení, bledá, studená až voskovitá kůže, třesavka, dezorientace, ospalost, bezvědomí**

TĚLESNÁ TEPLOTA

OŠETŘOVÁNÍ NEMOCNÝCH V HOREČNATÉM STAVU

- **horečka je nejčastější příznak celkového onemocnění**
- **zpravidla doprovází tato onemocnění:**
 - **infekční nemoci**
 - **mechanická poranění spojená se zhmožděním**
 - **nádorová onemocnění**
 - **nemoci krvetvorného systému**

TĚLESNÁ TEPLOTA

OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE

- **teplo zvenčí - termofory, vlněné deky**
- **teplé nápoje**
- **horečka nad 39°C se snižuje pomocí studených zábalů nebo farmakologicky (Paralen)**

- **měnit ložní i osobní prádlo**
- **kontrola TT**
- **pozor! u dětí do 3 let hrozí febrilní křeče, zajistit bezpečnost dítěte !**

TĚLESNÁ TEPLOTA

TERAPIE

terapie:

- **zábaly (vlhké prostěradlo, na 10 – 15 minut)**
- **Antipyretika (Paralen, Acylpyrin, Aspro, Ibuprofen, děti Nurofen)**

pravidla při podávání Antipyretik:

- **nesmí se užívat alkohol**
- **neužívat dlouhodobě, u léků s kys. Salicylovou hrozí krvácení z GIT – natrávený vřed,...**

TEPOVÁ FREKVENCE

TEPOVÁ FREKVENCE

CÍLE

- **objasnit definici pulzu a faktory, které jej ovlivňují**
- **vyjmenovat místa pro měření pulzu**
- **popsat způsoby měření pulzu**
- **prakticky provést palpační měření pulzu**
- **auskultačně provést měření pulzu na hrotu srdce**
- **vyhodnotit pulz**
- **zapsat pulz do dokumentace**

TEPOVÁ FREKVENCE

DEFINICE TF

- **tep, pulz, TF vzniká nárazem krevního proudu na stěnu tepny při kontrakci levé srdeční komory**
- **projev činnosti levé srdeční komory**
- **frekvenci reguluje autonomní NS**
- **změny v objemu tepny lze vidět, hmatat a zaznamenávat přístroji**

TEPOVÁ FREKVENCE

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ TF

<http://www.leib-psychotherapie.ch/wp-content/uploads/2013/11/sport.jpg>

- **věk**
- **pohlaví (muži mají nižší TF než ženy)**
- **TT - horečka**
- **fyzická námaha**
- **krvácení**
- **emoce, stres, nervová labilita**
- **léky**

TEPOVÁ FREKVENCE

VYŠETŘENÍ TF

- 1. palpačně - pohmatem**
- 2. auskultačně, poslechově**
- 3. přístrojový monitoring a jiné**

1. PALPAČNÍ VYŠETŘENÍ TF

http://photos2.demandstudios.com/dm-resize/photos.demandstudios.com/Getty%2Farticle%2F78%2F25%2F6531442_XS.jpg?w=267&h=1000&keep_ratio=1

kde:

- **palcová strana zápěstí, radiálně (a. radialis)**
- **boční strana krku, karotické místo (a. carotis)**
- **spánková oblast, temporálně (a. temporalis)**
- **stehenní tepna, femorálně (a. femoralis)**
- **loketní jamka, brachiálně (a. brachialis)**
- **hřbet nohy, pedálně (a. dorsalis pedis)**

1. PALPAČNÍ VYŠETŘENÍ TF

jak:

- **3-4 prsty na tepnu, palec v opozici**
- **měříme 1 minutu, zkušená sestra měří 1/2 min. x 2**
- **současně hodnotíme pravidelnost a kvalitu**
- **nepravidelný tep celou minutu - praktický nácvik v hodinách OSE**

2. AUSKULTAČNÍ VYŠETŘENÍ TF

- **vyš. centrální TF (tzv. apikální pulz), měříme fonendoskopem**
- **auskultace nad hrotem srdce**

3. PŘÍSTROJOVÝ MONITORING

- **monitorovací přístroje**
- **pulzní oxymetr**
- **jiné**

TEPOVÁ FREKVENCE – ZÁPIS DO DOKUMENTACE

zápis do dokumentace:

➤ **6:00 TF: 72/min., ne/pravidelný, (podpis sestry)**

varianty zápisu:

➤ **TF: 72'**

➤ **P: 72/ min.**

➤ **P: 72'**

DEKURS		Číslo sestř. protokolu
Příjmení a jméno pacienta Součková Drahomíra		Číslo pokoje
Rodné číslo 675623/8763		Kód zdravot. pojistovny III
Datum	Záznamy o zdravotním stavu	Terapie
7.6.09	Přijem na odd: 11,30 TK: 160/80 TF: 88/min. TT: 37,5°C Subj.: Pt. udává bolest v pravém nadbříšku, zvracela Obj.: Hlava, krk: bpn břicho: prohmatné, bolest, Blumberg pozit., zvraci HK, DK: bpn příprava na APE premedikace dle ARO NPO	6:00 TF: 72/min., (ne)pravidelný, podpis sestry

TEPOVÁ FREKVENCE

HODNOCENÍ TF

- **rychlost**
- **kvalita**
- **pravidelnost**
- **rozdílnost**

TEPOVÁ FREKVENCE

1. RYCHLOST TF

fyziologie:

- **dospělí: 70 – 80/min.**
- **novoro: 120 – 140/min.**
- **kojenci: 100 – 120/min.**
- **do 10 let: 90/min.**

TEPOVÁ FREKVENCE

1. RYCHLOST TF

patologie:

- **bradykardie** - TF pod 60/min., fyziologická ve spánku a trénovaných lidí, předávkování digitalis
- **tachykardie** - TF nad 90/min., fyziologická při námaze, v průběhu kladného i záporného psychického vzrušení, patologická v klidu, při onemocnění (srd. insuficience, krvácení, horečka, onem. plic)

TEPOVÁ FREKVENCE

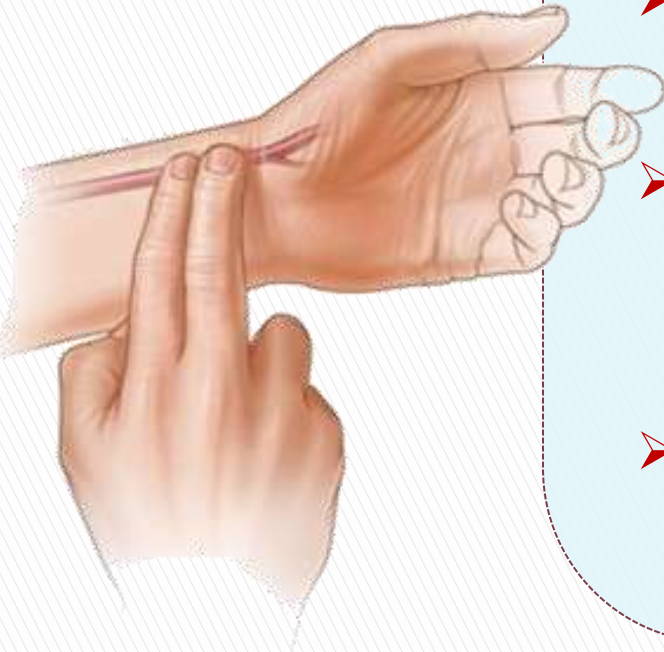
2. KVALITA TF

fyziologie:

- **dobře hmatný, silný**

patologie:

- **pulsus durus**, tvrdý tep, tepnu lze stlačit jen těžko, úderů silné, hypertenze
- **pulsus mollis**, měkký tep, tepnu stlačíme lehce, až je obtížné puls změřit, hypotonie
- **nitkovitý tep**, špatně hmatný, šok, větší krvácení

TEPOVÁ FREKVENCE

3. PRAVIDELNOST TF

fyzilogie:

- **pravidelná akce, stejné intervaly II II II II II II (sinusový rytmus = fyziologický rytmus)**

patologie:

- **arytmie, dysrytmie, nepravidelný pulz - mezi údery nepravidelné pauzy III I I IIII I II II**
- **způs. poruchou převodního srdečního systému, léky,...**
- **někdy nevýznamné porucha, jindy ohrožuje na životě**
- **projevy - nepravidelný tep, palpitace, slabost, mdloby**

TEPOVÁ FREKVENCE

4. ROZDÍLNOST TF

- **bilaterální měření, oboustranné**
- **ke zjištění prokrvení v určitých částech těla (levá horní končetina, pravá horní končetina)**

DECHOVÁ FREKVENCE

DECHOVÁ FREKVENCE

CÍLE

- **objasnit pojem dýchání**
- **vysvětlit termíny inspirium, expirium**
- **chápat fyziologii a patologii dýchání**
- **popsat a provést a zapsat měření dechu**

DECHOVÁ FREKVENCE

CHARAKTERISTIKA

- **dech je sledovatelný, hodnotitelný a měřitelný projev**
- **dýchání, respirace - zajišťuje příjem kyslíku a výdej kysličníku uhličitého**
- **probíhá automaticky, je to vůlí ovladatelný děj**
- **respiraci tvoří vdech a výdech - inspirium a exspirium**
 - **inspirium, vdech podmíněný činností dýchacích svalů**
 - **exspirium - výdech, pasivní fáze**

DECHOVÁ FREKVENCE

CHARAKTERISTIKA

- **dýchací svaly - bránice, mezižební svaly**
- **zevní dýchání - výměna plynů mezi vzduchem a krví v alveolách**
- **vnitřní dýchání - výměna plynů mezi krví a tkáněmi, buňkami**
- **centrum dechu - prodloužená mícha**

DECHOVÁ FREKVENCE

TERMINOLOGIE

- **eupnoe - normální DF**
- **dyspnoe - dušnost**
- **apnoe - zástava dechu**
- **cyanóza - modrofialové zbarvení akrálních částí těla**
- **hypoxie - částečný nedostatek O₂ ve tkáních**
- **hypoxemie - částečný nedostatek O₂ v krvi**
- **anoxie - nepřítomnost O₂ ve tkáních**
- **anoxemie: nepřítomnost O₂ v krvi**
- **asfyxie - dušení způsobené nedostatkem vzduchu, např. ucpáním dýchacích cest - laryngospasmus, strangulace, topení**
- **strangulace - uškrcení, následuje asfyxie**
- **hyperventilace - rychlé, hluboké dýchání**
- **hypoventilace - povrchní, mělké dýchání**

DECHOVÁ FREKVENCE

TYPY DÝCHÁNÍ

typy dýchání dle užívaných dýchacích svalů:

- **břišní (brániční) - základem nádechu je pokles bránice**
- **hrudní (žeborní) - k nádechu používá především svaly hrudníku, výraznější u žen**

pozn.:

- **dýchání může být ovlivněno určitým příznakem (bolest při fr. žeber, zánět pobřišnice – vymizí břišní typ dýchání)**

DECHOVÁ FREKVENCE

VEDLEJŠÍ DECHOVÉ JEVY

- **stridor** - vdech, výdech, nebo obojí je doprovázen chrčivým, pískavým zvukem
- **rozšířené nosní chřípí** - doprovází dušnost u malých dětí (**alární dýchání**)
- **zatahování jugula**

DECHOVÁ FREKVENCE

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ DF

- **věk, stárnutím klesá frekvence dýchání**
- **pohyb**
- **stres**
- **prostředí**
- **nadmořská výška**
- **léky**
- **životní styl**
- **poloha těla**

DECHOVÁ FREKVENCE

VYŠETŘENÍ DF

pohledem:

- **pohyby hrudníku, pacient o tom nebude vědět (dech je vůlí ovladatelný děj)**

poslechem:

- **vyšetření fonendoskopem**

pohmatem:

- **rukou na hrudníku, sledujeme rytmus a objem dýchání**

DECHOVÁ FREKVENCE

MĚŘENÍ DF

http://www.visualphotos.com/photo/2x2193043/nurse_checking_the_pulse_of_a_male_patient_1574R-09451.jpg

- **pacient o měření nemá vědět**
- **provádíme jej tak, že jakoby měříme puls**
- **pravidelnou DF měříme ½ min, x 2**
- **nepravidelnou DF měříme 1 minutu**

<http://www.kolky.sk/files/uploaded/UserFiles/Obrázky/Illustracne%20obrazky/stopky1.jpg>

DECHOVÁ FREKVENCE

ZÁPIS DF

zápis do dokumentace:

- **7:00 DF: 16/min. (DF: 16'), event. popis patol. dýchání, podpis sestry**

DEKURS		Cíle ošetř. protokolu
Příjmení a jméno pacienta Součková Drahomíra		Cíle péče
Rodné číslo 675623/8763		Kód zdravot. pojistovny III
Datum	Záznamy o zdravotním stavu	Terapie
7.6.09	6:00 DF: 16/min., eupnoe, podpis sestry Subj.: Pt. udává bolest v pravém nadbříšku, zvracela Obj: Hlava, krk: bpn břicho: prohmatné, bolest, Blumberg pozit., zvrací HK, DK: bpn příprava na APE premedikace dle ARO NPO	

DECHOVÁ FREKVENCE

HODNOCENÍ DF

- **rychlost**
- **kvalita**
- **pravidelnost**
- **hloubka**

DECHOVÁ FREKvence

1. RYCHLOST, FREKvence DF

fyziologie:

- **dospělí: 15 - 20/min**
- **novoro: 55 - 60/min**
- **děti: 18 - 20/min**

patologie:

- **bradypnoe: pod 15/min**
- **tachypnoe: nad 20/min**
- **apnoe: zástava dýchání**

DECHOVÁ FREKVENCE

2. KVALITA DF

eupnoe:

- **fyziologická dechová frekvence, stereotypní ráz, normální dýchání bez námahy a bez zvuků**

dyspnoe:

- **dušnost, namáhavé, obtížné dýchání, příčinou je obstrukce DC, přítomnost cizího tělesa,...**

stridor:

- **vdech, výdech, nebo obojí je doprovázen chrčivým, pískavým zvukem**

DECHOVÁ FREKVENCE

3. PRAVIDELNOST, RYTMUS DF

- **hodnocení rytmu dýchání zahrnuje hodnocení pravidelnosti vdechu a výdechu**
- **rytmus může být pravidelný nebo nepravidelný**
- **patologické typy dýchání – viz další**

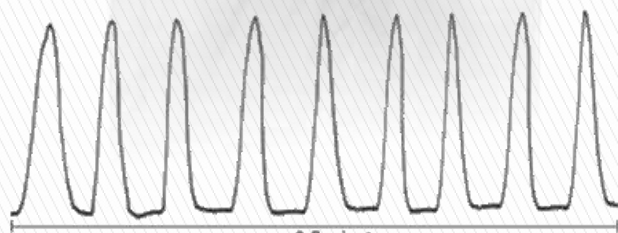
DECHOVÁ FREKVENCE

3. PRAVIDELNOST DF: KUSSMAULOVO DÝCHÁNÍ

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/76/Adolf_Kussmaul.jpg

http://images.stanzapub.com/readers/healthmad/2006/09/12/2327_5.jpg

Kussmaul Respirations 18 breaths per minute

- **těž acidotické dýchání**
- **hluboké zrychlené dýchání (hyperventilace)**
- **vzniká při metabolické acidóze - dekompenzace DM, sepse, selhání ledvin**
- **hlubokým dýcháním se organismus zbavuje oxidu uhličitého a kompenzuje tak acidózu**
- **pozn.: acidóza: porucha acidobazické rovnováhy ve prospěch kyselin, při hladovění, otravách, dekomp. DM = ketoacidóza, ketoacidóza: akutní komplikace DM, vzniká při nadměrném štěpení tuků, které jsou využívány k získání energie místo glukózy, jejíž využití je znemožněno nedostatkem inzulínu. Z tuků vznikají látky kyselého povahy, které se hromadí a narušují acidobazickou rovnováhu**
- **Adolph Kussmaul 1822 – 1902, Německo**

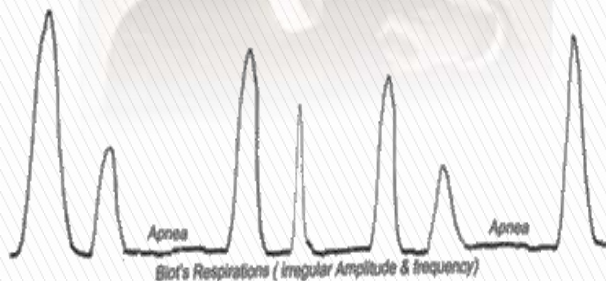
DECHOVÁ FREKVENCE

3. PRAVIDELNOST DF: BIOTOVO DÝCHÁNÍ

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7b/Camille_Biot.jpg

http://images.stanzapub.com/readers/healthmad/2006/09/12/2327_6.jpg

- **charakteristické nepravidelnými, různě hlubokými dechovými vlnami s různě dlouhými apnoickými pauzami**
- **je důsledkem poklesu dráždivosti dechového centra - vzniká poruchou dechového centra v mozku - přímé poškození, zvýšení nitrolebního tlaku, meningitida, encefalitida, otravy, doprovází poruchy CNS**
- **Camille Biot - 1850 – 1918**

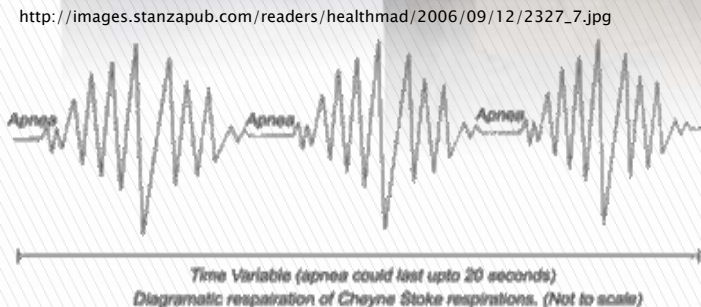
DECHOVÁ FREKVENCE

3. PRAVIDELNOST DF: CHEYNEOVO–STOKESOVO DÝCHÁNÍ

[http://2.bp.blogspot.com/-BWAZjYTCGw/Us2BonjIWgl/AAAAAAAAAak/UIQjvMta_Qo/s1600/Stokes,+William+\(engraving+1\).JPG](http://2.bp.blogspot.com/-BWAZjYTCGw/Us2BonjIWgl/AAAAAAAAAak/UIQjvMta_Qo/s1600/Stokes,+William+(engraving+1).JPG)
<http://images.fineartamerica.com/images-medium-large-5/john-cheyne-1777-1836-granger.jpg>

- **pozvolna klesá hloubka dýchání až k jeho dočasnému vymizení (apnoická pauza), pak se opět pozvolna prohlubuje k maximu**
- **cyklus se opakuje**
- **terminální stavy, edém mozku, nedostatečné zásobení mozku kyslíkem - těžké oběhové selhání**
- **John Cheyne 1777 – 1836**
- **William Stokes 1804 – 1878, Irsko**

DECHOVÁ FREKVENCE

4. HLOUBKA DF

- popisujeme dýchání **normální, povrchní a hluboké**
- hodnotí se podle pohybů hrudníku a břicha
- **dechový objem** = množství vzduchu, které se vymění v plicích každým nádechem a výdechem
- fyziologie - cca 500 ml
- patologie - **hyperventilace, hypoventilace**

KREVNÍ TLAK

KREVŇÍ TLAK

CÍLE

- **je tepenný tlak, který vyvíjí krev na stěnu tepny**
- **tlak krve pulzující v tepnách**
- **centrum pro TK - prodloužená mícha**
- **systolický TK** - tlak vyvolaný kontrakcí srdečních komor, pohybuje od 100, 110 do 140 mmHg
- **diastolický TK** - tlak krve při diastole komor, je nižší, pohybuje se v rozmezí od 60 – 90 mmHg
- **rozdíl mezi hodnotami systolického a diastolického TK = tlaková amplituda**
- **místa měření TK**
 - **na horní končetině**
 - **na dolní končetině**

KREVŇÍ TLAK

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ TK

- **věk** (u starších lidí vzrůst diastolického tlaku)
- **tělesná aktivita, fyzická práce**
- **stres**
- **denní doba (ráno je nižší)**
- **horečka**
- **obezita**
- **pohlaví (ženy mají nižší TK než muži)**
- **léky**
- **geneticky**
- **nemoci srdce, cév**
- **krvácení**
- **zevní teplo, chlad**

KREVŇÍ TLAK

HODNOTY TK

hodnoty:

- **systolický tlak se pohybuje od 100, 110 do 140 mmHg**
- **diastolický tlak se pohybuje v rozmezí od 60 – 90 mmHg**
- **normotenze je tedy do 140/90 mmHg**

odchyly:

- **hypertenze** - hodnoty vyšší či rovny **150/90 mmHg, zjištěné opakovaným měřením**
- **hypotenze** - systolický tlak nižší než **100 mmHg**

KREVNÍ TLAK – METODY MĚŘENÍ

invazivní:

- **přímé měření v tepně**
- **JIP, ARO**

neinvazivní:

- **auskultační metoda** pomocí tonometru a fonendoskopu
- **palpační metoda** pomocí tonometru a palpace tepny
- **měření pomocí manžety a monitoru – oscilometrie**
- **automatické přístroje**

KREVŇÍ TLAK

DRUHY TONOMETRŮ

- **rtuťový**
- **ručičkový**
- **digitální**

KREVŇÍ TLAK

MÍSTA MĚŘENÍ

<http://www.lekarskaslužba-trebon.cz/UserFiles/lekarSKaslužba/File/P1050009.JPG>

místa měření:

- **na horní končetině – nejčastější**
 - **vsedě, vleže**
 - **horní končetina mírně ohnutá v lokti**
 - **předloktí ve výši srdce**
 - **dlaň nahoru**
- **na dolní končetině (pozor, zvolit správnou šíři manžety)**

KREVŇÍ TLAK

ZÁSADY MĚŘENÍ

- **ve stejnou dobu**
- **stejná poloha**
- **neměříme po fyzické námaze (5 min. před v klidu)**
- **tonometr na rovné ploše ve výši hrudníku**
- **sloupec rtuti proti očím**
- **ticho**
- **těsný rukáv svléknout**

KREVNÍ TLAK

CHYBY PŘI MĚŘENÍ

- **použití úzké nebo příliš široké manžety**
- **nesprávné přiložení manžety, správně 2,5 cm nad jamkou loketní**
- **paže v poloze nad nebo pod úrovní srdce**
- **rychlé nebo pomalé vypouštění manžety**
- **paže zaškrčená oděvem**
- **nevhodná doba měření (např. po rhlb, rozrušení)**

KREVNÍ TLAK

PRAVIDELNĚ MĚŘÍME:

- **pacienty s chorobami srdce a cév**
- **pacienty po operaci**
- **pacienty po velkém krvácení, s podezřením na krvácení**
- **pacienty v kritickém stavu**
- **další**

KREVŇÍ TLAK

ZÁPIS TK DO DOKUMENTACE

zápis do dokumentace:

➤ **7:00 TK: 130/70, podpis sestry**

DEKURS		Číslo sestř. protokolu
Příjmení a jméno pacienta Součková, Drahomíra		Číslo pokoje
Rodné číslo 675623/8763		Kód zdravot. pojistovny III
Datum	Záznamy o zdravotním stavu	Terapie
7.6.09	7:00 TK: 130/70, podpis sestry Subj.: Pt. udává bolest v pravém nadbříšku, zvracela Obj.: Hlava, krk: bpn břicho: prohmatné, bolest, Blumberg pozit., zvrací HK, DK: bpn příprava na APE premedikace dle ARO NPO	

KREVŇÍ TLAK

HOLTEROVO MONITOROVÁNÍ

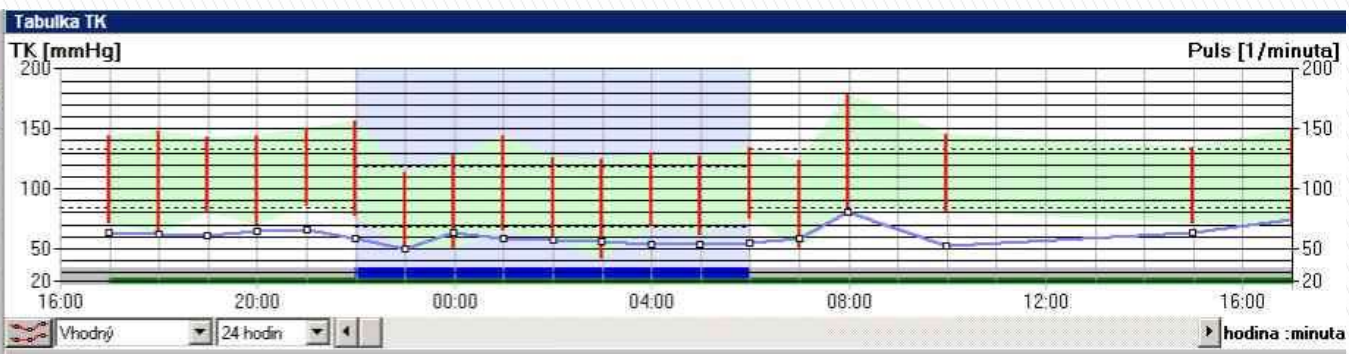
- **monitorace TK celých 24 hod.**
- **záznamy á 15 – 30 min.**
- **v noci 30 – 60 min.**
- **pacient si vede záznamy o všech denních činnostech**

Seznam dat (TK+události)

seznam TK

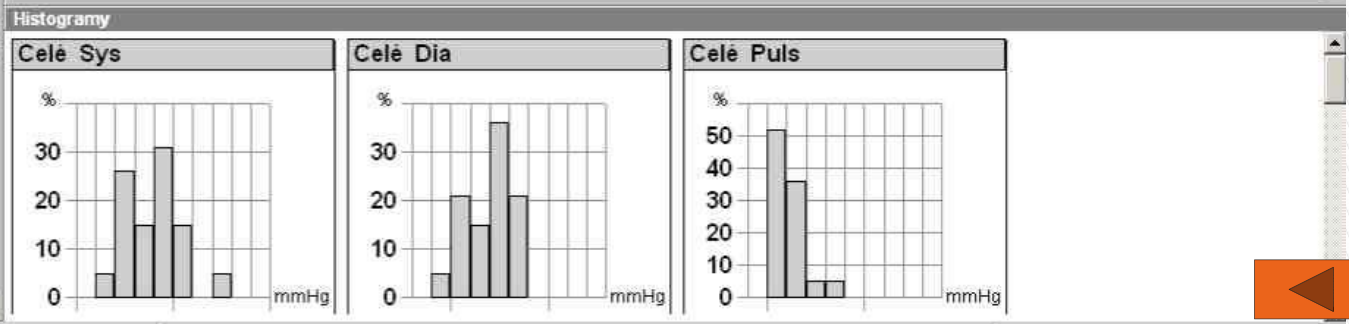
Čas	T	Sys	Dia	puls	poznámka
		mmHg	mmHg	1/m	
17:00	A	144	073	064	
18:00	A	148	065	062	
19:00	A	143	082	061	
20:00	A	144	072	065	
21:00	A	150	088	066	
22:00	A	156	079	058	
23:00	A	114	053	050	
00:00	A	128	052	063	
01:00	A	144	067	059	
02:00	A	126	059	057	
03:00	A	125	044	056	
04:00	A	130	071	054	
05:00	A	127	064	054	
06:00	A	134	077	055	
07:00	A	123	052	058	
08:00	A	178	087	081	
10:00	A	145	083	053	
15:00	A	135	073	064	
17:00	A	150	072	075	
17:03	E				
06:37	X				

Statistika

Souhrn ABPM (30.11.2009 17:00 - 1.12.2009 17:00)

perioda	Celě	Ráno	Den	Noc
časový interval	Celě	06:00 - 06:00	06:00 - 22:00	22:00 - 06:00
Sys/Dia maximální hodnoty	~127/77~	-/-	135/85	120/70
Sys/Dia vážený průměr	139/88	-/-	146/74	130/60
Puls vážený průměr	60	-	64	56
počet měření	19	-	11	8
Poměr úspěšných měření %	76	-	65	100

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI A STOLICE

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

CÍLE

- **objasnit fyziologii vyprazdňování močového měchýře**
- **vysvětlit patologické změny při vyprazdňování moče**
- **definovat pojem katetrizace močového měchýře**
- **popsat druhy katétrů pro katetrizaci močového měchýře**
- **provést zacévkování ženy**
- **připravit pomůcky a asistovat při cévkování muže**
- **připravit pomůcky a provést zavedení permanentní ho katétru u ženy**
- **připravit pomůcky a asistovat při zavedení permanentního katétru u muže**
- **získávat informace o vyprazdňování močového měchýře**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

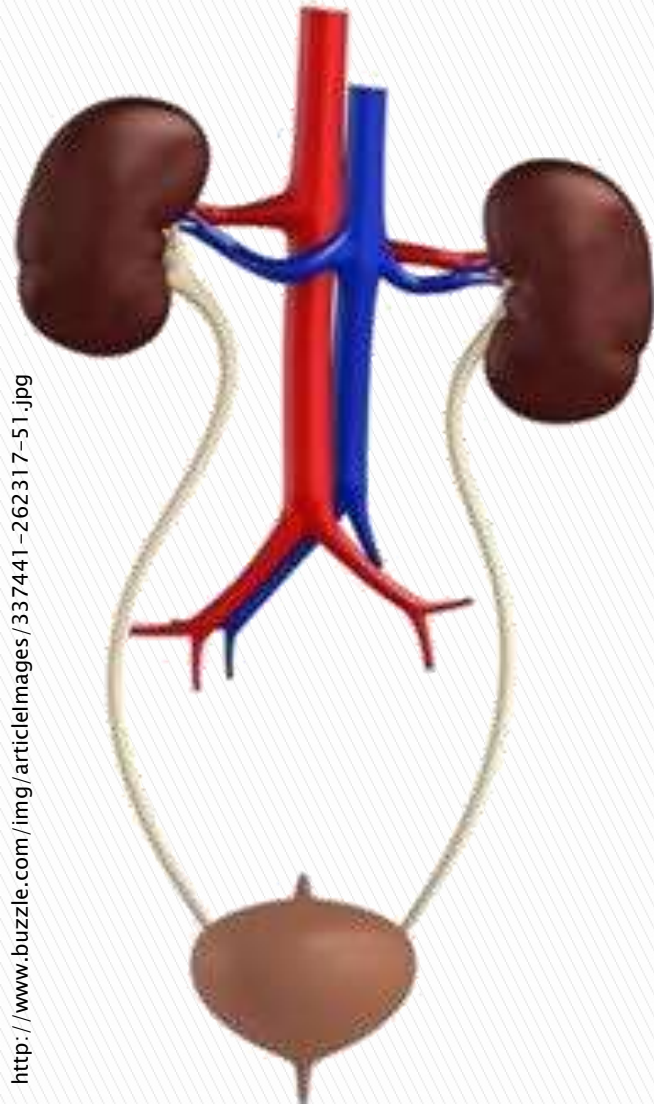
ÚVOD

- **vylučování zajišťuje močový systém**
- **močový systém tvoří ledviny, a močové cesty - močovody, močový měchýř a močová trubice**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

ledviny, ren, nefros:

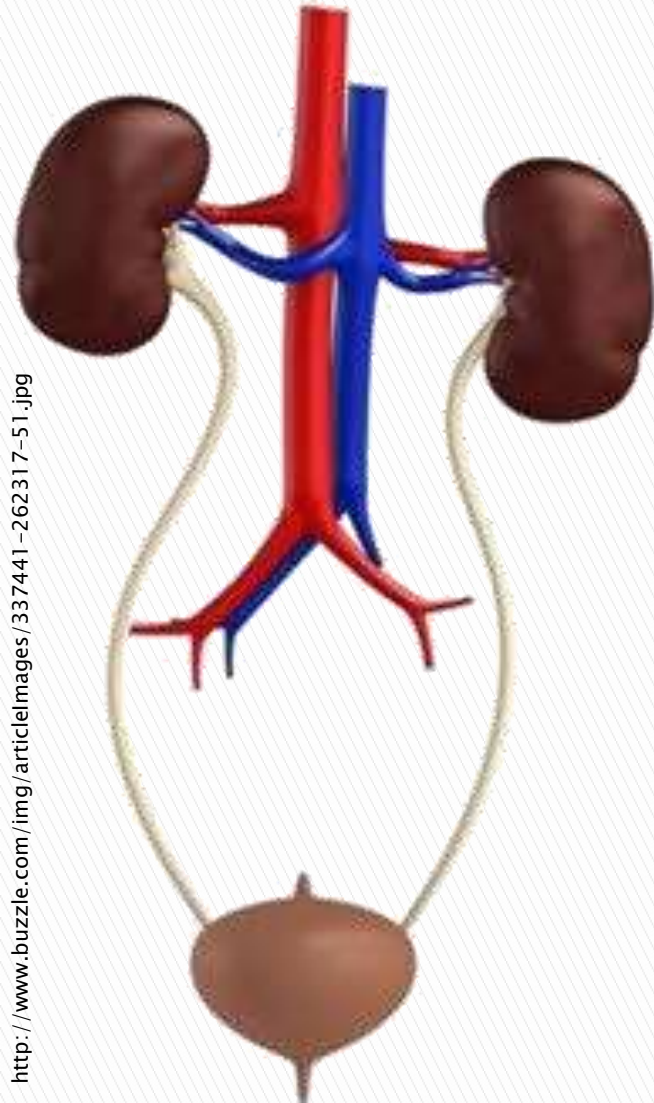
- základní funkční jednotka je nefron
- filtrují z krve látky, které tělo už nemůže využít
- filtrace probíhá v **glomerulu**
- každou minutu projde ledvinami a 1 200 ml krve

močovody, uretery:

- vystupují z ledviny v podobě pánvičky ledvinné
- 25 – 30cm, průměr 1,25 cm

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

močový měchýř:

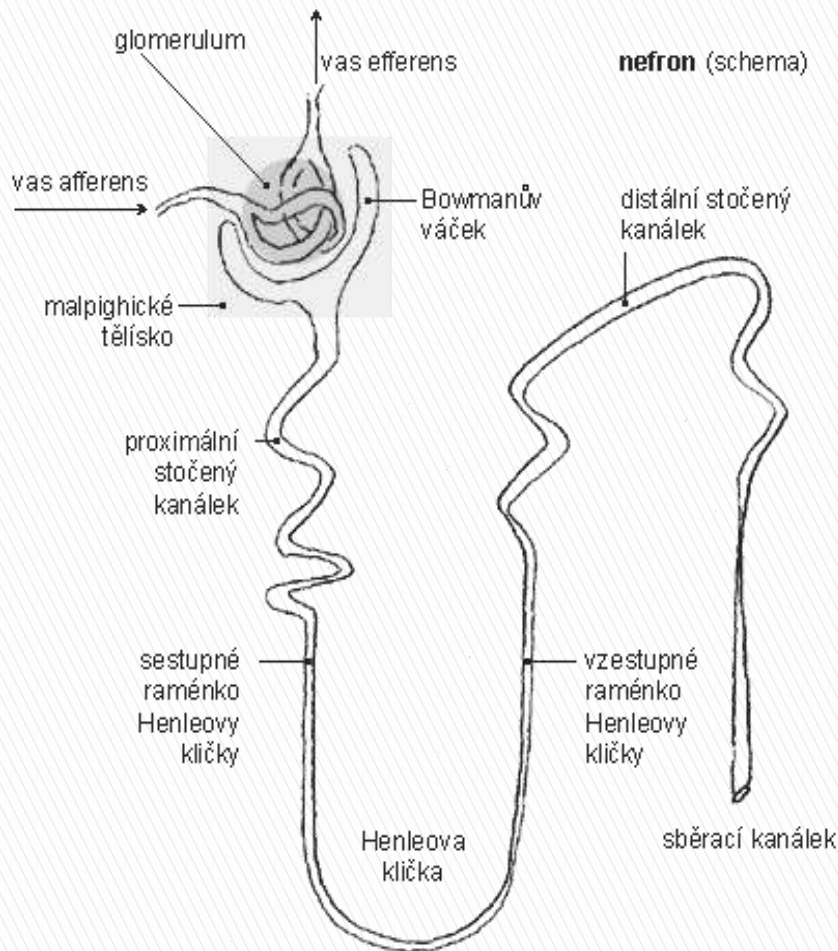
- **dutý svalový orgán uložený za kostí stydkou**
- **má funkci rezervoáru**
- **nutkání na močení při náplni cca 250 – 450 ml, individuální**

močová trubice, uretra:

- **vývodná močová cesta**
- **vnitřní svalový svěrač, vůlí neovladatelný**
- **zevní svěrač, vůlí ovladatelný**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

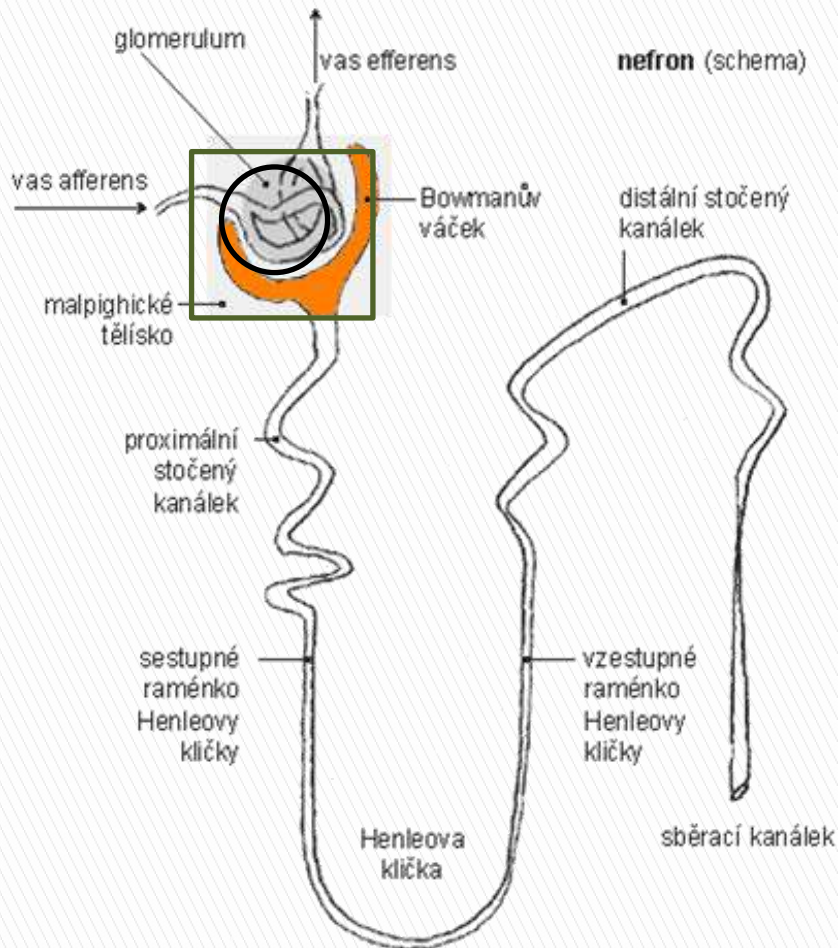

nefron:

- **základní funkční jednotka ledviny**
- **funkce - tvorba moči**
- **skládá se z glomerulu a z na něj navazujícího systému kanálků - proximálního tubulu, Henleovy kličky, distálního tubulu a sběracího kanálku**
- **počet n. v ledvině je asi jeden milion.**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

glomerulus:

- **klubičko krevních kapilár s Bowmanovým pouzdem, které tvoří úvodní část nefronu, viz Malpighické tělísko**
- **funkce – **filtr** (z protékající krve se zde filtruje pod poměrně vysokým tlakem tzv. primární moč)**
- **zfiltrovaná moč odtéká do soustavy tubulů (kanáleků), kde se definitivně upraví**
- **přibližně 99 % vody se vstřebá zpět do krve, vylučované látky se naopak koncentrují**
- **primární moč - cca 180 litrů/den**
- **definitivní moč - 1000 - 1500 ml/den**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

MOČ, MIKCE

moč:

- **tekutina tvořená a vylučovaná ledvinami**
- **močí se organismus zbavuje celé řady látek, které v něm vznikly za fyziologických i patologických okolností, ale také látek, které se organismu dostaly zvenčí**

mikce - močení:

- **akt vyprazdňování moči z močového měchýře**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MIKCI

http://i.lidovky.cz/10/011/Ingal/ABC3044aa_pivo.jpg

- **růst a vývoj**
- **psychosociální faktory** -
soukromí, čas, návyky,...
- **příjem tekutin a potravy**
- **léky**
- **svalový tonus**
- **patologické stavy**
- **chirurgické výkony**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

PORUCHY MOČENÍ – 1. PORUCHY TVORBY MOČE

já vám dám medíček...

polyurie:

- **zvýšená tvorba moče nad 2500 ml/den (3l)**
- **vyšší příjem tekutin, kofein, DM**

oligurie:

- **snížená tvorba moče**
- **100 – 500 ml/den**
- **nízký příjem tekutin, horečka, pocení**

anurie:

- **tvorba moči menší než 100 ml/den**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

PORUCHY MOČENÍ – 2. PORUCHY VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČE

- **retence** - zadržetí moči v moč. měchýři, zástava močení, hrozí stagnace moče = vyšší riziko infekce
- **polakisurie** - časté močení, mm. se vyprazdňuje častěji než obyčejně
- **nykturie** - zvýšená frekvence močení v noci
- **dysurie** - obtíže při močení, bolestivost
- **strangurie** - řezáním a pálení při močení
- **urgentní močení** - silný pocit nucení na močení i při malé náplni mm.
- **enuresis nokturna** - opakované noční pomočování u starších dětí
- **inkontinence** - spontánní odchod moče

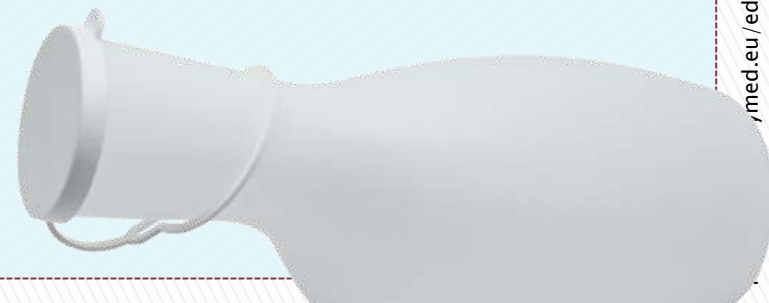
VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČE U PACIENTŮ UPOUTANÝCH NA LŮŽKO

http://media.novinky.cz/881/228812-top_foto1-94rmz.jpg?1357300020

- **močové láhve, podložní mísy**
- **Fowlerova poloha + stočený ručník pod záda, ohnutá bedra i kolena**
- **nepodkládat studenou mísu - potlačí močení**
- **PMK, pleny**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

HODNOCENÍ MOČI

- **množství**
- **barva**
- **zápach**
- **hustota**
- **pH**
- **zákal**

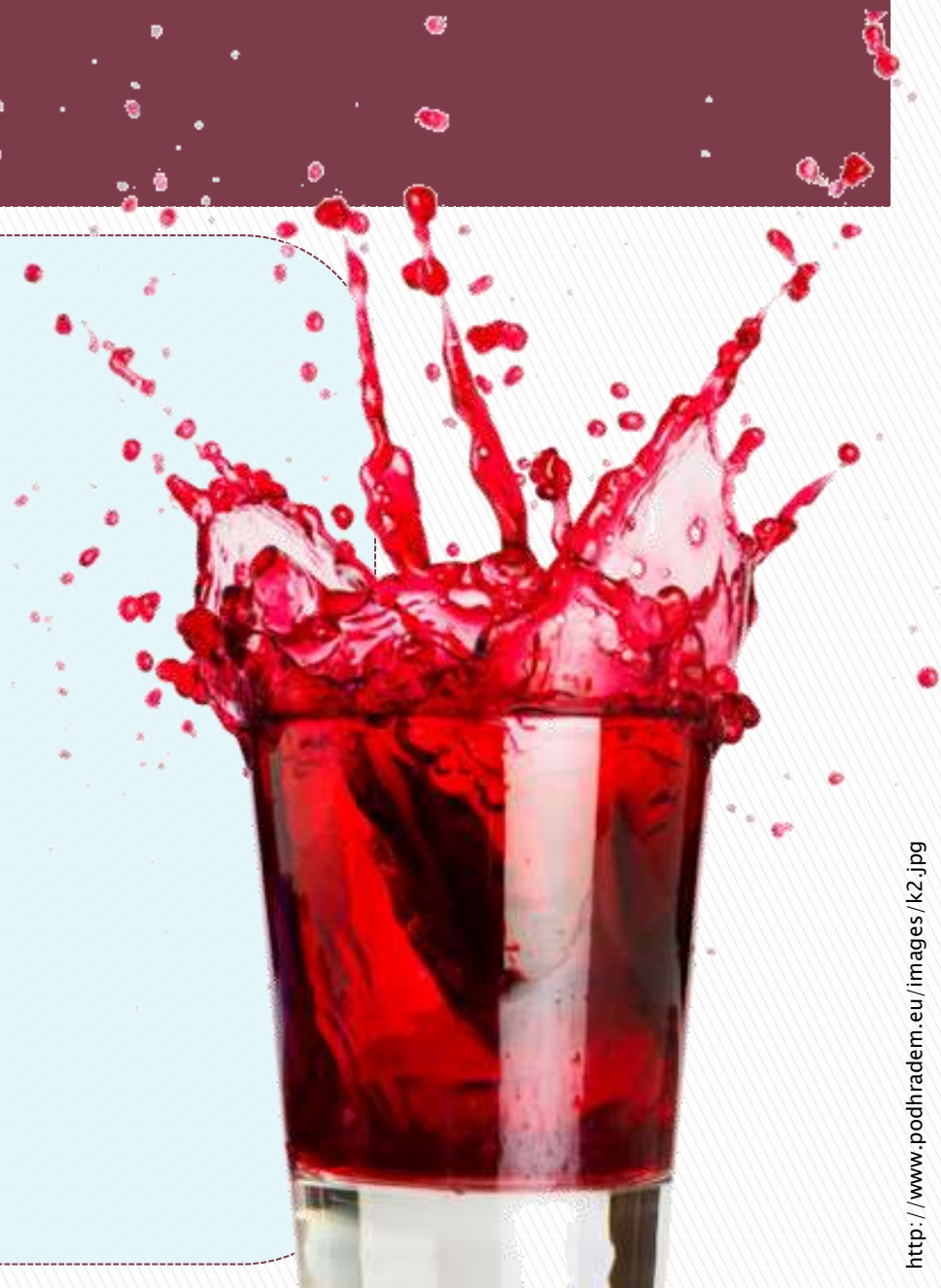

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

1. MNOŽSTVÍ MOČI

závisí na:

- **na druhu přijímané potravy**
- **na teplotě prostředí**
- **na zdravotním stavu člověka**
- **na druhu přijímaných léků**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

1. MNOŽSTVÍ MOČI

fyziologie:

- množství moči za 24hod., tj. 1,5-2 l = **diuréza**

patologie (viz poruchy tvorby moče):

- **polyurie** - 3000 ml a více, DM
- **oligurie** - méně jak 500 ml (průjmy, choroby ledvin, srdce, jater, rozsáhlé popáleniny)
- **anurie** - méně než 100 ml, moč se netvoří vůbec - ledvinné selhání

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

1. MNOŽSTVÍ MOČI

měření množství moči:

- **P + V – bilance tekutin (BT)**
- **kalibrovaná nádoba**
- **rovná plocha**
- **odečítáme v úrovni očí**
- **pěnu odsajeme růžkem buničiny**
- **zápis: dekurz**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

2. BARVA MOČI

fyziologie:

- **jantarově žlutá**
- **barvu určují žlučová barviva**
- **čím více moči, tím je světlejší**
- **barvu moči mohou měnit léky, např. vit. B2**

patologie:

- **červenohnědá (např. u horečky, zvýšený obsah urobilinogenu)**
- **krev v moči - hematurie**
- **tmavě hnědá moč (např. u onemocnění jater a žlučových cest)**
- **bílá příměs - pyurie - přítomnost velkého množství leukocytů až hnisu v moči, příznak těžkého zánětu močových cest**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

3. ZÁPACH MOČI

http://www.dreamstime.com/bad-smell-thumb11038601.jpg

fyziologicky:

- **typicky aromatický zápach**

patologie:

- **patologická příměs mění zápach (např. nasládlý zápach a acetonový zápach u DM - cukrovky)**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

4. HUSTOTA MOČI

popis:

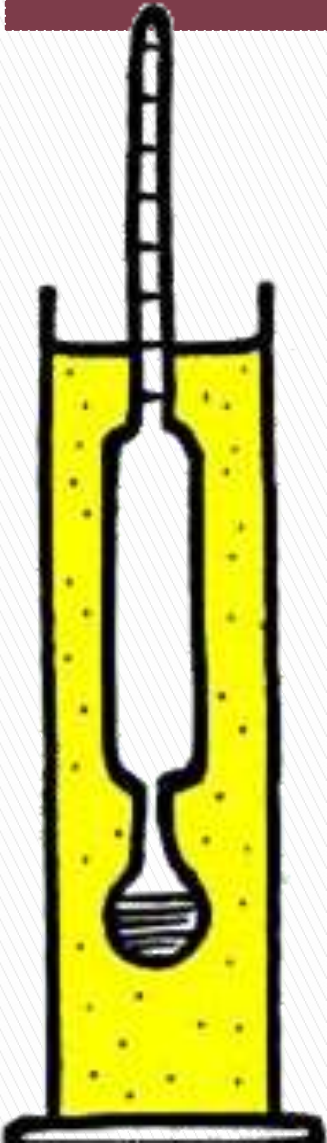
- **hustota moči – Spv (specifická váha moči)**
- **závislá na množství vyloučené moči a na přítomnosti látek v ní obsažených (chloridy a močovina)**

fyziologicky:

- **Spv 1, 010 - 1, 025 g/cm³**

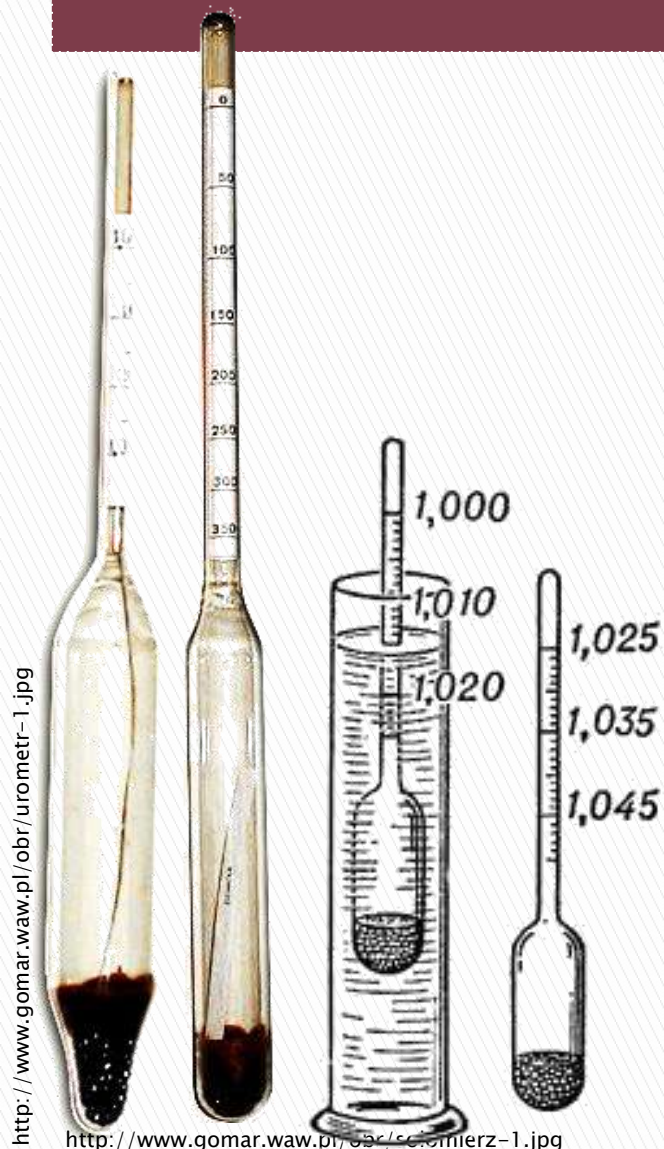
patologicky:

- **zvýšená hodnota se objevuje ve vztahu ke snížené diuréze**
- **snížená hodnota se objevuje ve vztahu ke zvýšené diuréze**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

4. HUSTOTA MOČI – MĚŘENÍ SPV

pomůcky:

- **100ml** moči (pod 100 ml – potřebujeme min. 50ml - ředíme destil. vodou 1:1, výsledek x 2)
- **graduovaný válec**
- **urometr = hustoměr**
- **buničina, emitní miska, rukavice**

výpočet:

- **základ 15°C**
- **každé 3°C nad 15°C: + 0 001**
- **praktické měření Spv moče – OSE**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

5. pH MOČI

<http://www.helago-cz.cz/public/content-images/cz/product/5320.jpg>

- vyšetřujeme **pomocí pH indikátorů** - výsledek se srovnává s barevnou stupnicí, na které se pH odečte
- fyziologicky se pohybuje v rozmezí **5,0 – 7,0**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI

6. ZÁKAL MOČI

- čerstvá moč je **čirá** nebo jen velmi slabě zakalená
- vylučuje-li se **zkalená moč**, může jít o **patologický stav**, viz **pyurie**

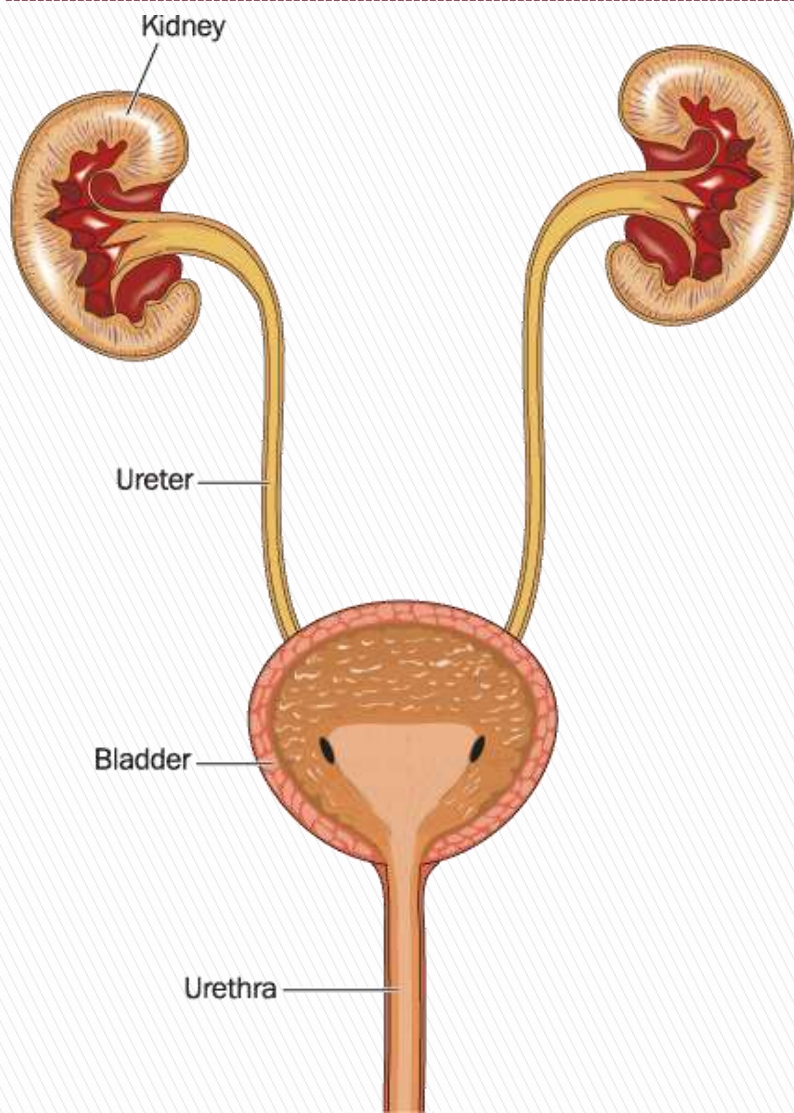

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI – KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

CÉVKOVÁNÍ

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

POPIS

definice:

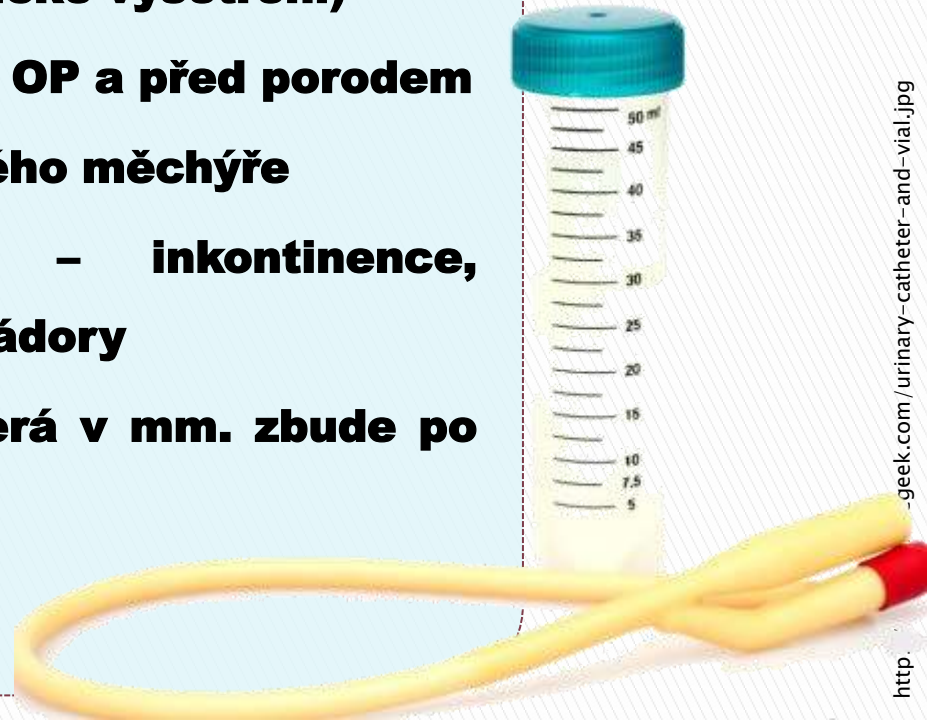
- **zavedení sterilní cévky (katétru) močovou trubicí do močového měchýře**

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

CÍLE KATETRIZACE

cíle katetrizace:

- **vyprázdnění mm. při retenci (po OP, psych. zábrany)**
- **před vyšetřením**
- **diagnostické záměry (bakteriologické vyšetření)**
- **vyprázdnění m. m. před některými OP a před porodem**
- **zavedení léčebné látky do močového měchýře**
- **zavedení permanentní cévky – inkontinence, urologická onemocnění, záněty, nádory**
- **zjištění reziduální moči: moč, která v mm. zbude po spontánním vymočení**
- **výplach m. m. - dnes výjimečně**

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

TYPY KATETRIZACE, STAVBA KATETRU

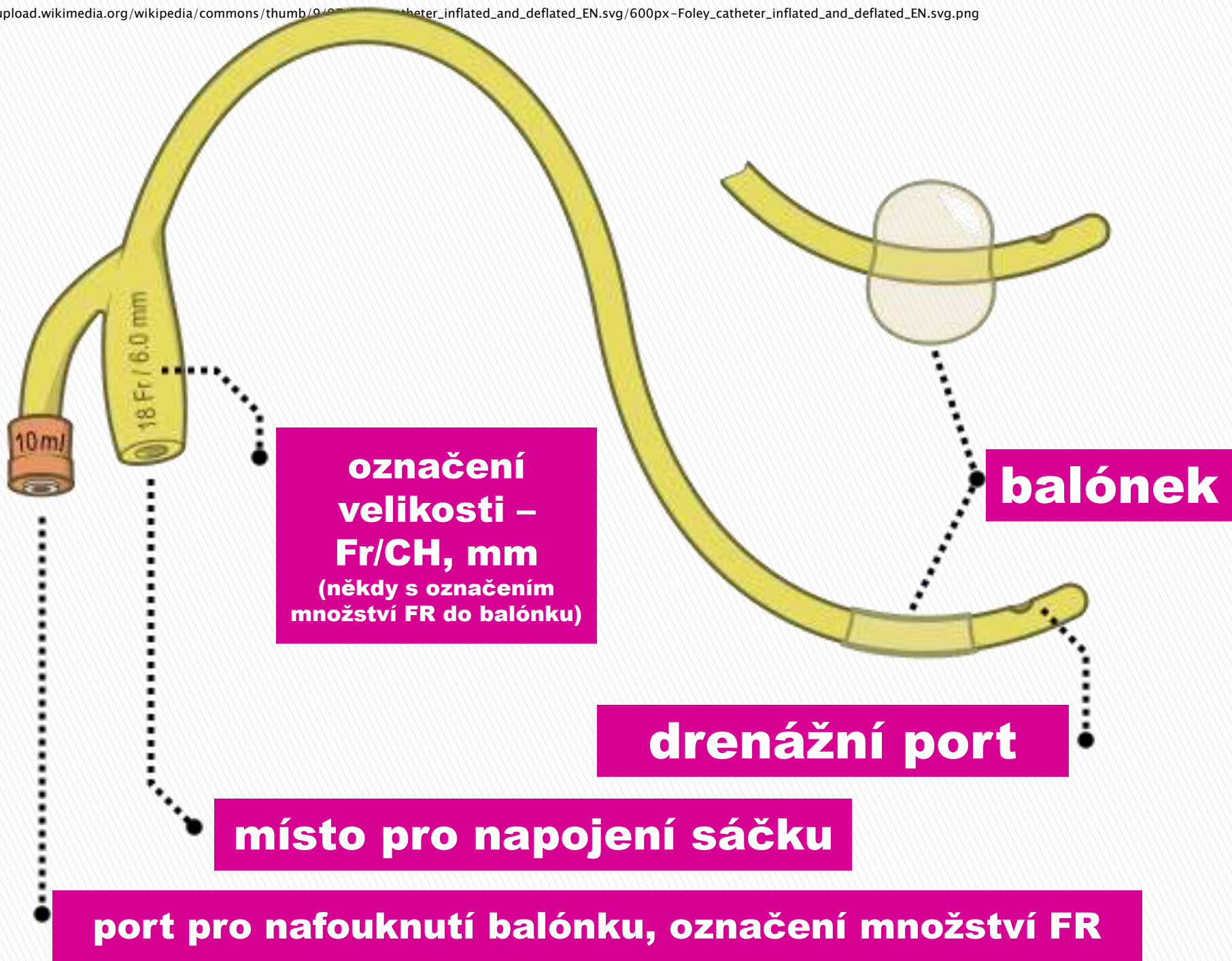
typy katetrizace:

- **jednorázová katetrizace**
- **permanentní kat. - zajištění stálého odvádění moči, v naléhavých případech – pozor, vždy hrozí infekce**

stavba katétru:

- **kónus**
- **tělo**
- **zobák**

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

MATERIÁL

- **PVC**
- **Silikon**
- **Latex**
- **jiné**

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

DRUHY KATETRŮ

- **jednorázové**
- **permanentní**

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

JEDNORÁZOVÉ KATETRY

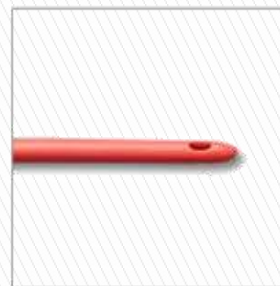
<http://healthcaresupplypros.com/img/zoom/red-rubber-latex-intermittent-urethral-catheter-male-universal-coude-tip.jpg>

dělení dle stavby katétru:

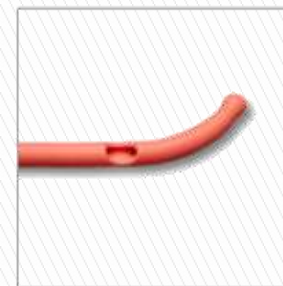
➤ **Nelatonův katétr** – rovný
zobák/ženy

➤ **Tiemannův katétr** –
zahnutý zobák/muži

➤ pozn.: rozdíl od
permanentní cévky je
kónusu cévky

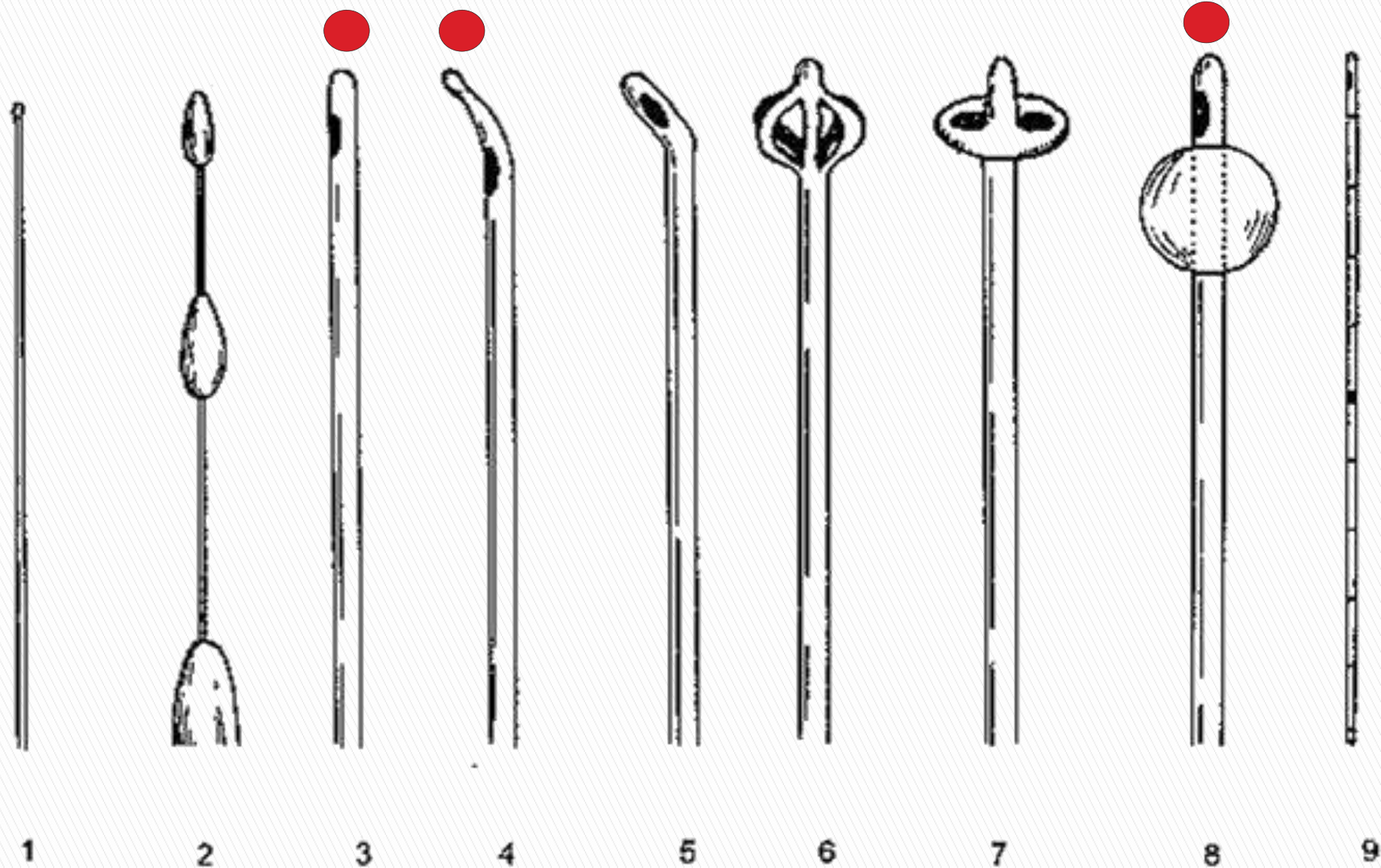

Male/Universal

Coude Tip

Obr.2 Základní urologické cévky a sondy: 1 - Filiformní sonda, 2 - bužije á boule, 3 - cévka Nelatonova, 4 - Tiemannova, 5 - Mercierova, 6 - Malecotova, 7 - Pezzerova 8 - balonková, 9 - ureterální

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

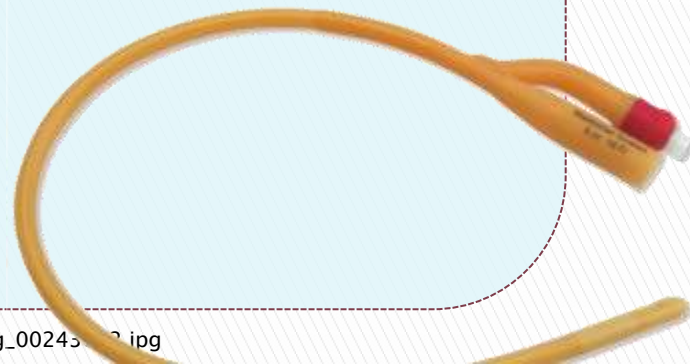
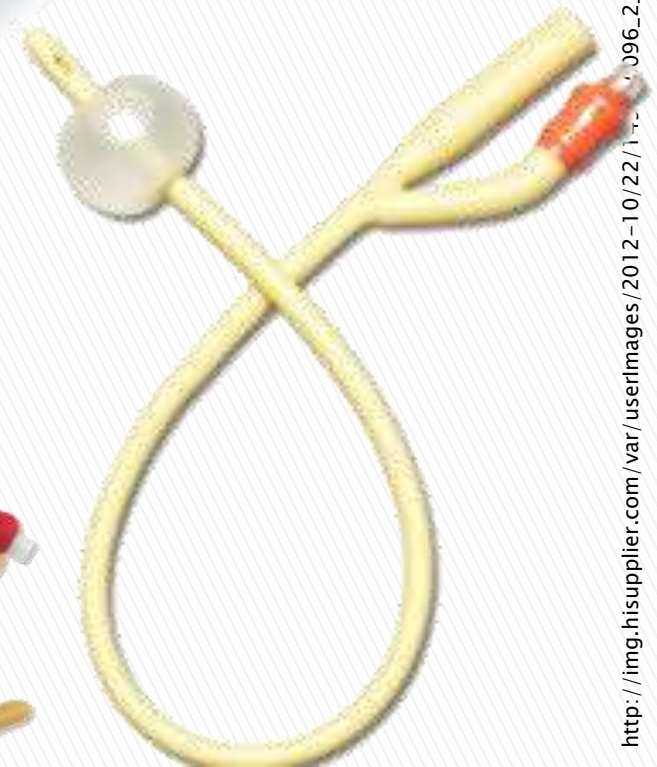
PERMANENTNÍ KATETRY

popis:

- určen pro **dlouhodobé zavedení**
- **permanentní katétr – Folleyův (Folleyův) balónkový katétr**

pro koho je určen:

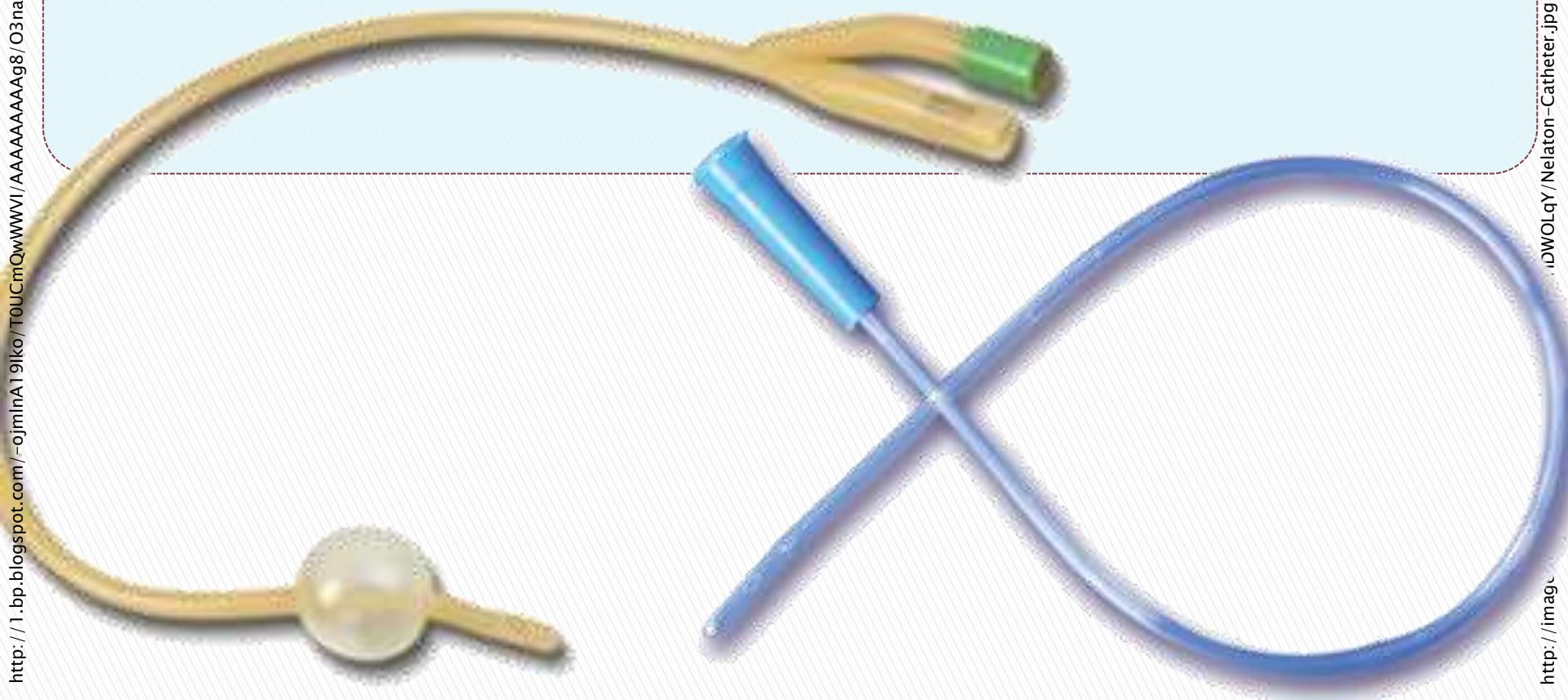
- **Nelatonův balónkový katétr/ženy**
- **Tiemannův balónkový katétr/muži**

KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

PERMANENTNÍ KATETRY

- **pozn.: rozdíl mezi jednorázovou a permanentní cévkou je v kónusu a zobáku cévky**

A: Nelaton

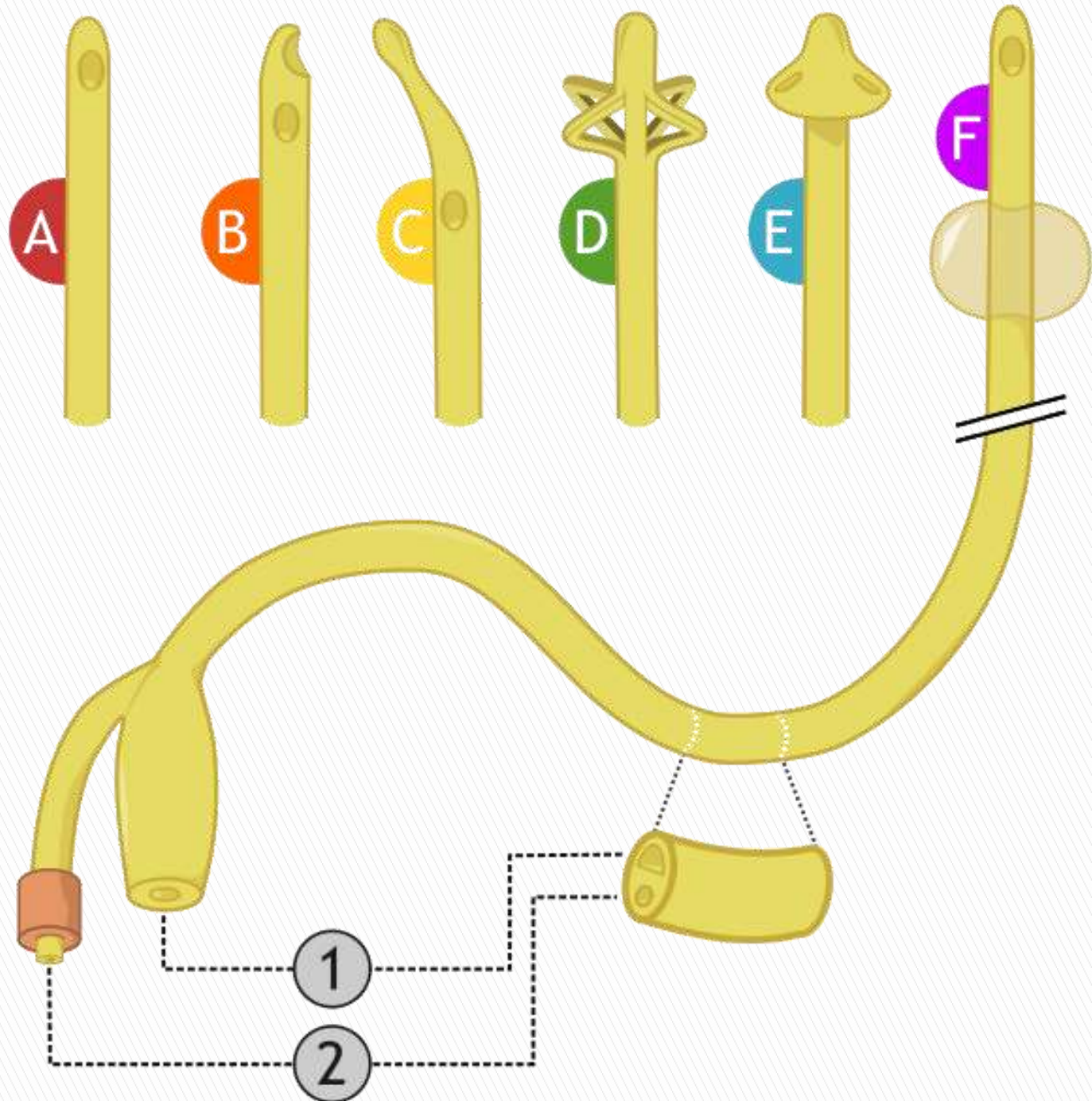
B: Couvelaire'a
(kuvelér), např. při
hematurii

C: Tiemann

D: Malecot

E: Pezzer

F: Foley

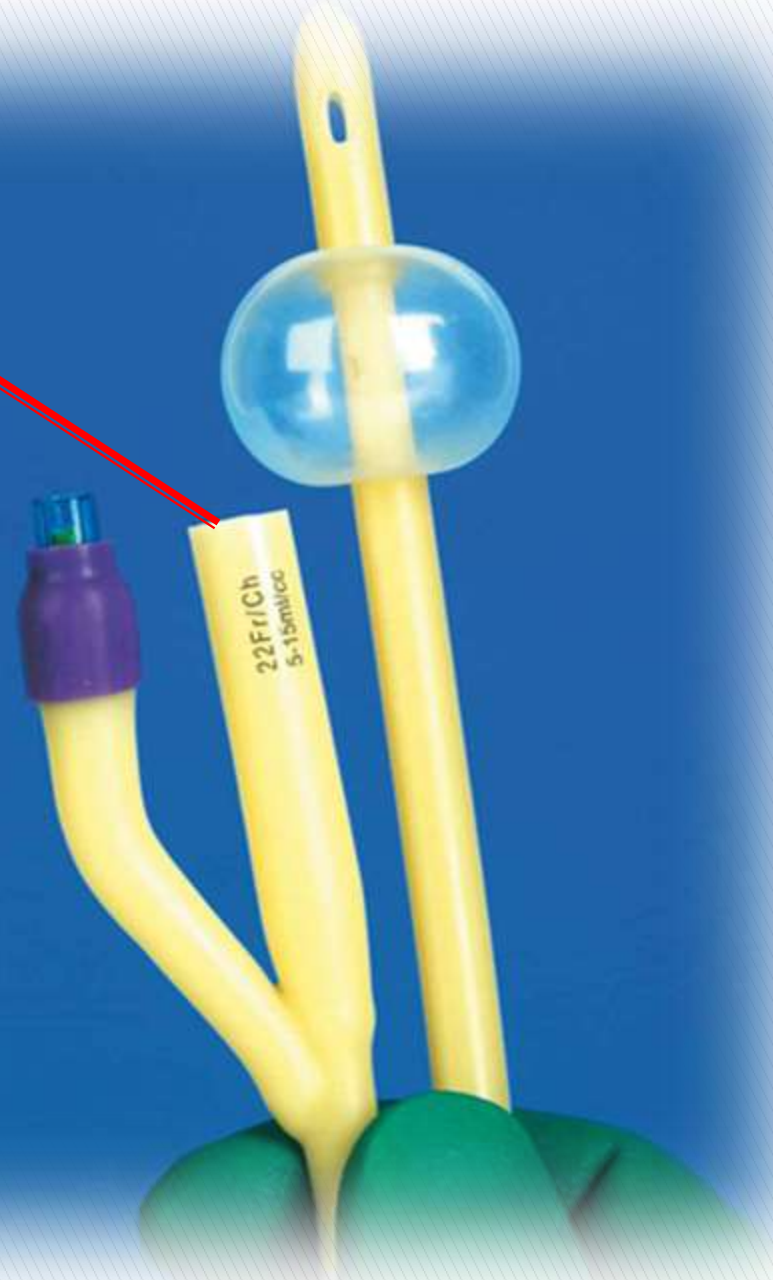
KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

OZNAČENÍ A VELIKOST CÉVKY

➤ **PMK jsou označeny číslem, které vyjadřuje**
1) průměr katétru a 2) číslem, které
vyjadřuje množství tekutiny (nejč. FR),
které se aplikuje do balónku (nejčastěji je
to 5 - 30 ml)

- **Charrierova stupnice: 40 čísel, označení CH - např. CH 18**
- **čísla vyjadřující obvod = číslo katétru, průměr = obvod děleno 3**
- **shodné s francouzským značením, Fr**
- **24 CH (24 Fr) = obvod 24 mm, průměr = 8 mm**
- **nejčastěji používáme velikost č. 16-20**
- **různé velikosti jsou vyjádřeny i barvou kónusu**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI – KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POPIS, CÍLE

popis:

- **zavedení jednorázového katétru do močového měchýře**

cíle:

- **vyprázdnění mm. při retenci (nejčastěji po OP výkonu)**
- **před vyšetřením**
- **diagnostické záměry (bakteriologické vyšetření) – výjimečně**
- **vyprázdnění mm. před některými OP a před porodem**
- **zjištění reziduální moči: moč, která v mm. zbude po spontánním vymočení**

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POPIS

attheterization-simulators-69057-4000121.jpg

images_me/photo-g/fem

http://img.medic

poloha:

- **gynekologická poloha**

kompetence:

- **zdravotní sestra, všeobecná sestra, ZA**

typ katétru:

- **Nelatonův katétr/ženy**

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POMŮCKY

pomůcky:

- **sterilní cévka dle pohlaví**
- **sterilní rukavice**
- **sterilní perforovaná rouška**
- **sterilní tamponky na antiseptický roztok vhodný k desinfekci genitálu**
- **st. čtverce na Mezocain gel**
- **emitní miska**
- **nádoba na moč (podložní mísa?)**
- **pozn.: pomůcky se mohou lišit dle standardů oddělení (např. pinzeta)**

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POSTUP

- **sterilní pomůcky rozložíme na sterilní stolek, ostatní na příruční pojízdný vozík**
- **sterilní pomůcky můžeme připravit k přímému použití = st. tamponky polijeme antiseptickým roztokem, na st. čtverečky aplikujeme z výšky Mesocain gel**

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POSTUP

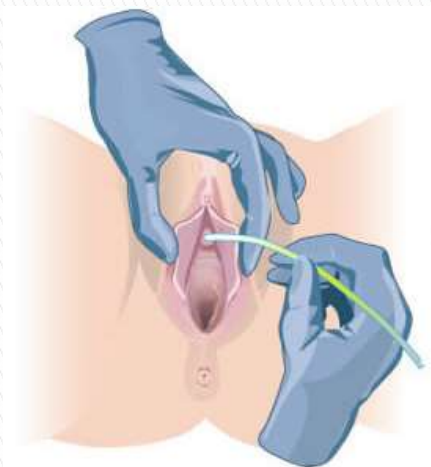
- **přípravit pomůcky**
- **vysvětlit důvod, postup, zajistit soukromí**
- **uložit do gyn polohy**
- **omytí zevního genitálu (chodící žena sama před výkonem v koupelně)**
- **ve sterilních rukavicích zakryjeme perineální oblast sterilními rouškami nebo perforovanou rouškou**
- **v případě provádění výkonu na lůžku uložíme sterilní pomůcky na sterilní roušku mezi stehna k/p**
- **nedominantní rukou roztáhneme labia minor**
- **třemi stěry desinfikujeme ústí m. trubice pomocí 3 st. tamponků napuštěných v antiseptickém roztoku, stěr od shora dolů**

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POSTUP

- **rukou, kterou jsme prováděli desinfekci, uchopíme katétr a 5 - 6 cm od zaváděného konce, drenážní konec vložíme do nádoby na moč**
- **vyzvěme ženu, aby zhluboka dýchala - uvolnění vnějších zevních svěřačů**
- **zavedeme katétr, na kterém je nanesen Mesocainem ze st. čtverce**
- **pomocí ruky, která zajišťovala oddálení labia minor, zajistíme fixaci katétru, druhou rukou provedeme odběr moči**
- **po vyprázdnění mm. vytáhneme katétr z močové trubice**
- **očistíme perineum, upravíme do původní polohy**
- **zhodnocení moče**
- **úklid pomůcek**
- **záznam do dokumentace (použitý katétr)**

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI – KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ MUŽE

JEDNORÁZOVÉ CÉVKOVÁNÍ MUŽE

POSTUP

- výkon **provádí lékař**, sestra připravuje pomůcky, asistuje
- poloha v leže na zádech, nohy natažené
- pomůcky stejné jako u katetrizace ženy
- jiný typ katétru - **Tiemann**, nejč. CH 16-20
- princip postupu stejný

VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI – KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

PERMANENTNÍ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

PERMANENTNÍ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POPIS, INDIKACE

popis:

- **zavedení sterilního močového katétru do močového měchýře za účelem stálého odvodu moči**

důvody pro zavedení:

- **inkontinence**
- **klienti v těžkém stavu**
- **po náročných operacích**

PERMANENTNÍ CÉVKOVÁNÍ ŽENY

POSTUP, POMŮCKY

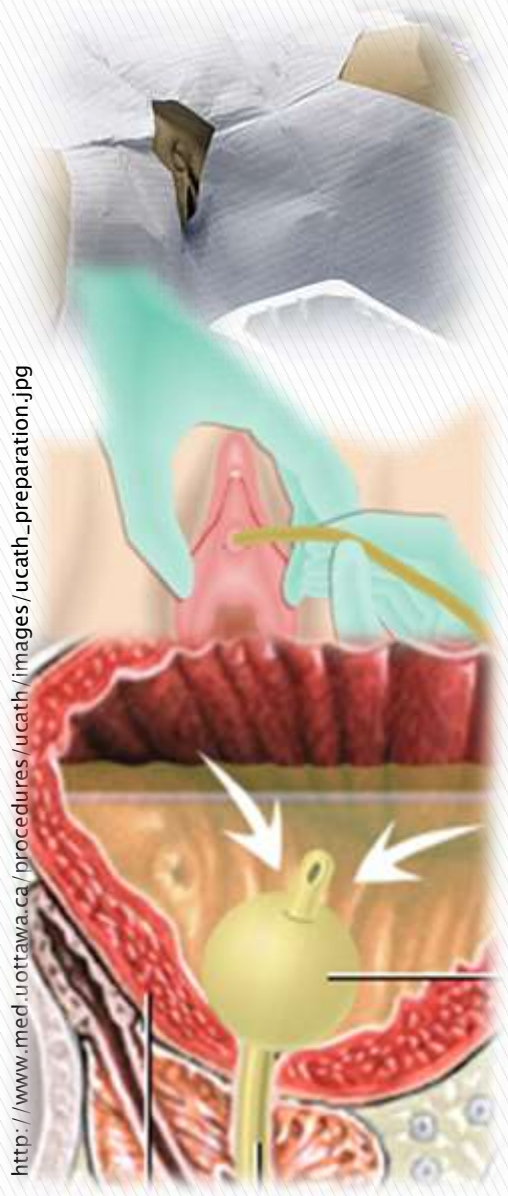
postup:

- **stejné jako u jednorázové katetrizace (katetrizační souprava)**
- **jiný typ katétru - permanentní katétr (Foleyův, Nelaton)**

k základním pomůckám přidáme:

- **stříkačka na FR do balónku příslušné velikosti (dle označení katetru)**
- **FR**
- **sběrný sáček (+ úchytka na zavěšení sběrného sáčku)**
- **event. pásku na přichycení katétru**

PERMANENTNÍ CÉVKOVÁNÍ ŽENY – POSTUP

- **pomůcky, vysvětlit, poloha**
- **zarouškovat**
- **napojit kónus cévky na sběrnou soustavu**
- **st. rukavice**
- **desinfekce ústí močové trubice**
- **zavedení katetru s Mesocain gelem**
- **nafouknutí balónku, povytažení cévky (odpor svědčí o zajištění katétru)**
- **pomocí pásky fixujeme katétr na stehně**
- **uložení do původní polohy**
- **úklid pomůcek**
- **záznam do dokumentace**

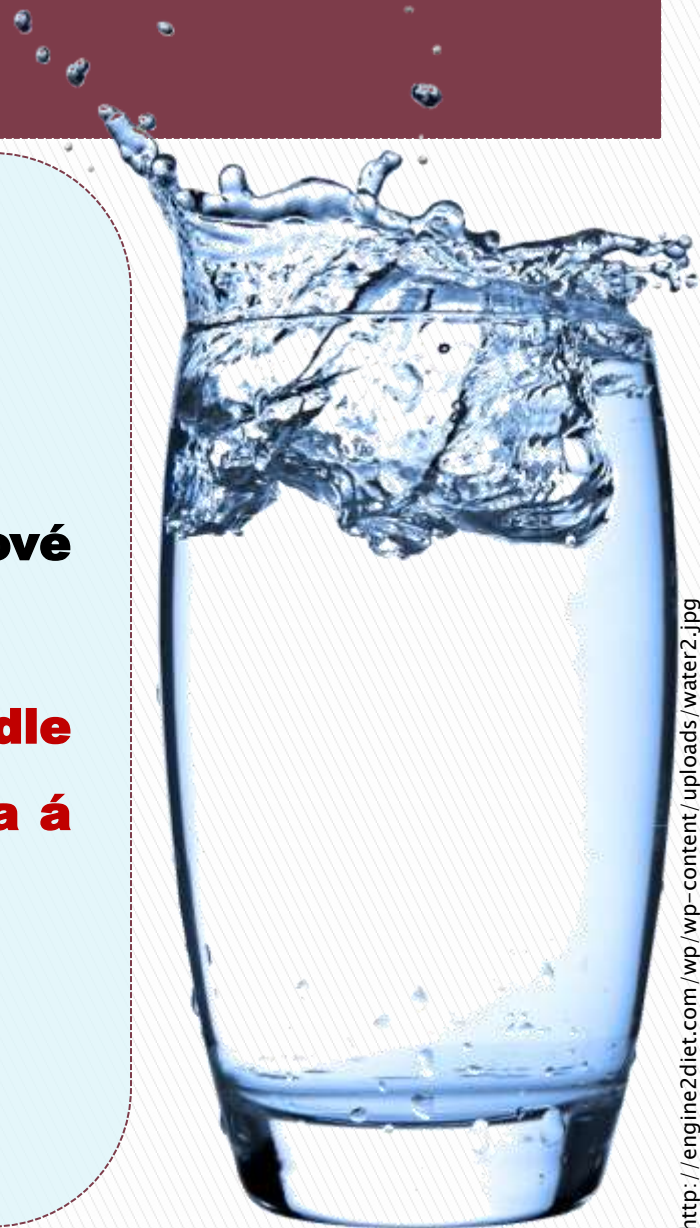
VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČI – KATETRIZACE MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

PÉČE O KLIENTA S PMK

PÉČE O KLIENTA S PMK

POPIS

- **minimální příjem tekutin 3000 ml/den**
- **bilance tekutin**
- **vhodná strava**
- **běžná hygiena perinea a ústí močové trubice**
- **výměna katétru a sběrné soustavy dle standardů oddělení - sběrný sáček cca á 24 hod., katétr max. 3 týdny**
- **kontrola funkčnosti PMK**

PÉČE O KLIENTA S PMK

ODSTRANĚNÍ PMK

popis:

- **několik dní před jeho vytažením tzv. trénink měchýře, tj. pravidelné uzavírání na určitou dobu několika hodin (např. 3 hod.) a následné vyprázdnění v krátkém intervalu - 5 min.**

pomůcky:

- **rukavice**
- **podložka na jedno použití**
- **emitní miska**
- **sterilní stříkačka/y (dle obsahu balónku)**

PÉČE O KLIENTA S PMK

ODSTRANĚNÍ PMK

- **seznámení s výkonem, vhodná poloha**
- **uložení podložky, u ženy mezi stehna, u muže na stehna**
- **odlepíme fixační pásku ze stehna**
- **odsajeme tekutinu z balonku**
- **vytáhneme katétr a odložíme do emitní misky**
- **osušíme perineální oblast, pomůžeme upravit polohu**
- **úklid pomůcek**
- **záznam do dokumentace**

- **sledujeme spontánní močení, vedeme záznam množství moče za prvních 8 hodin, porovnáváme s příjmem tekutin, pozor, může dojít k retenci**

PÉČE O KLIENTA S PMK

ZACHYCENÍ STŘEDNÍHO PROUDU MOČI

http://i.idnes.cz/13/072/cl6/HRO4c9698_profimedia_0132041562.jpg

popis:

- **získání sterilní moči**
- **rovnocenná náhrada za jednorázové cévkování**
- **nulové riziko infekce**

postup:

- **omytí genitálu**
- **desinfekce**
- **první fáze - moč volně odtéká**
- **druhá fáze - zachytit střední proud moči**
- **třetí fáze - zbytek moči opět volně odtéct**

PÉČE O KLIENTA S PMK

VÝPLACH MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

účel – léčebný:

- **odplavení písku a hnisu z mm.**
- **desinfekce mm.**
- **zanesení léčebné látky na sliznici (atb)**
- **udržování stálé průchodnosti cévky**

pomůcky (předpokládá se zavedený PMK):

- **st. rukavice**
- **st. roztok, nejčastěji FR, 35 – 37 °C, množství dle ordinace**
- **st. Janetova stříkačka nebo z vaku**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

CÍLE

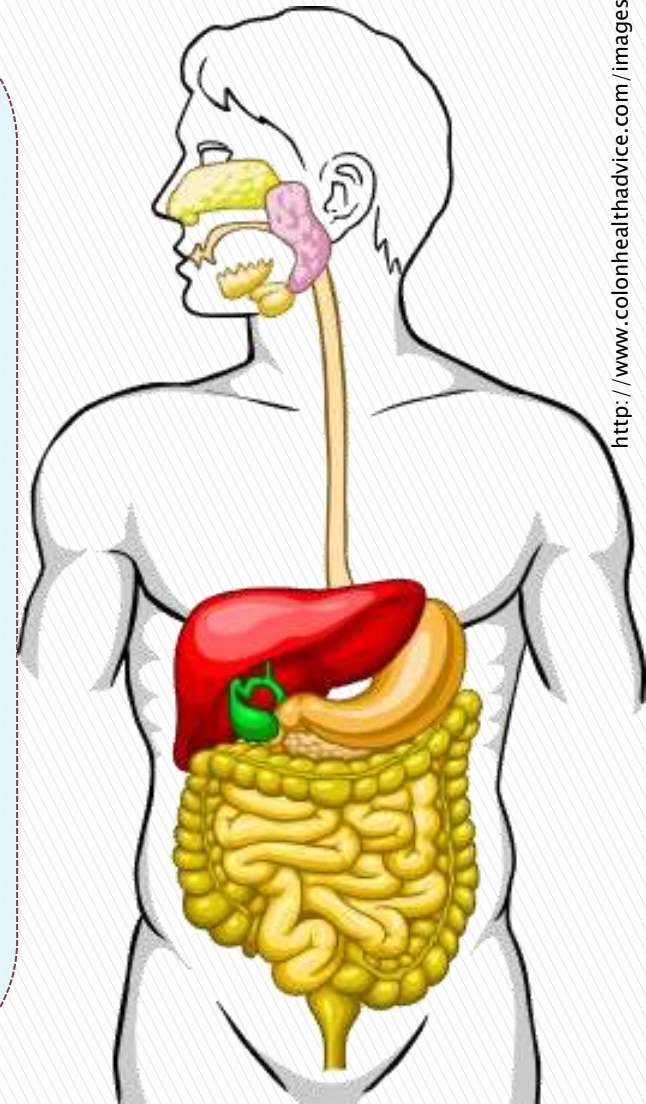
- **objasnit fyziologii vyprazdňování**
- **makroskopicky zhodnotit stolici, vyjmenovat možnosti hodnocení stolice – znát patologie**
- **mít informace o vyprazdňování stolice**
- **definovat pojem klyzma**
- **objasnit druhy klyzmat a způsob jejich provedení**
- **prakticky zvládnout provedení jednotlivých druhů klyzmat**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

- **dutina ústní, cavitas oris**
- **hltan, pharynx**
- **jícen, oesophagus**
- **žaludek, ventrikulus, gaster**
- **tenké střevo, intestinum tenue**
 - **dvanáctník, duodenum**
 - **lačník, jejunum**
 - **kyčelník, ileum**
- **tlusté střevo - intestinum crassum**

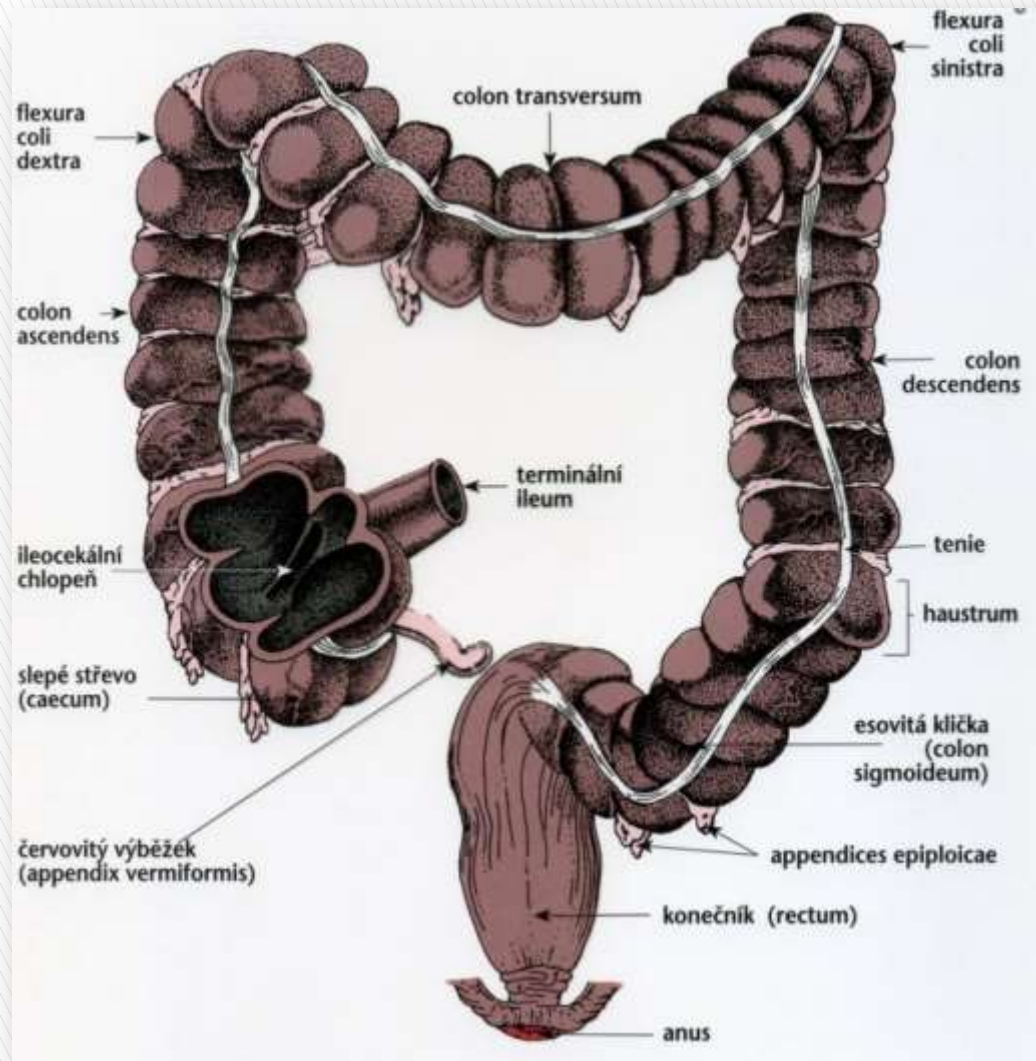

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

tlusté střevo:

- IC je pokračováním tenkého střeva, od kterého je oddělen **ileocekální chlopní** – brání návratu řídkého kašovitého obsahu zpět do tenkého střeva
- délka cca **1,5 m**

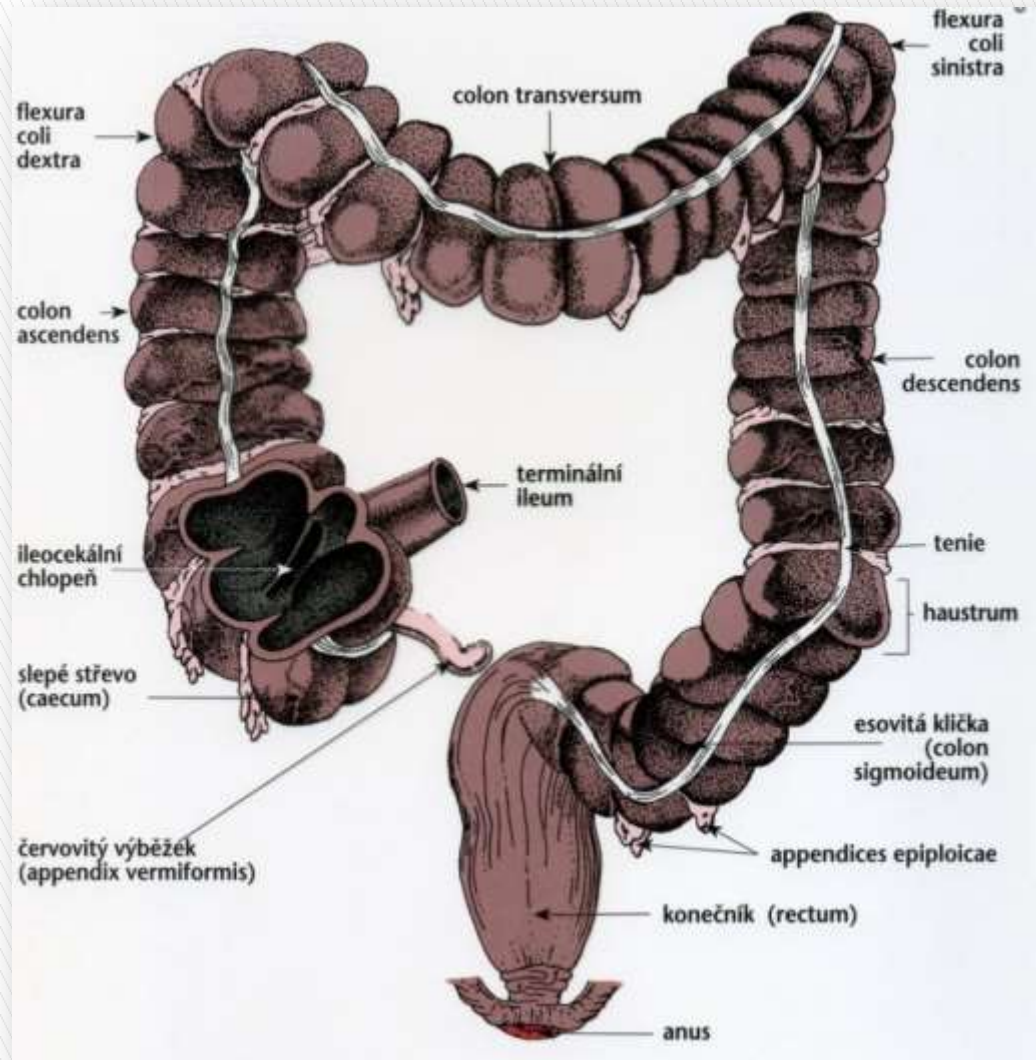

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

funkce tlustého střeva:

- posun chymu pomocí peristaltiky
- zahuštění obsahu
- vstřebávání vody, minerálních látek, léků
- produkce vitamínu K a některých vit. sk. B
- tvorba plynů

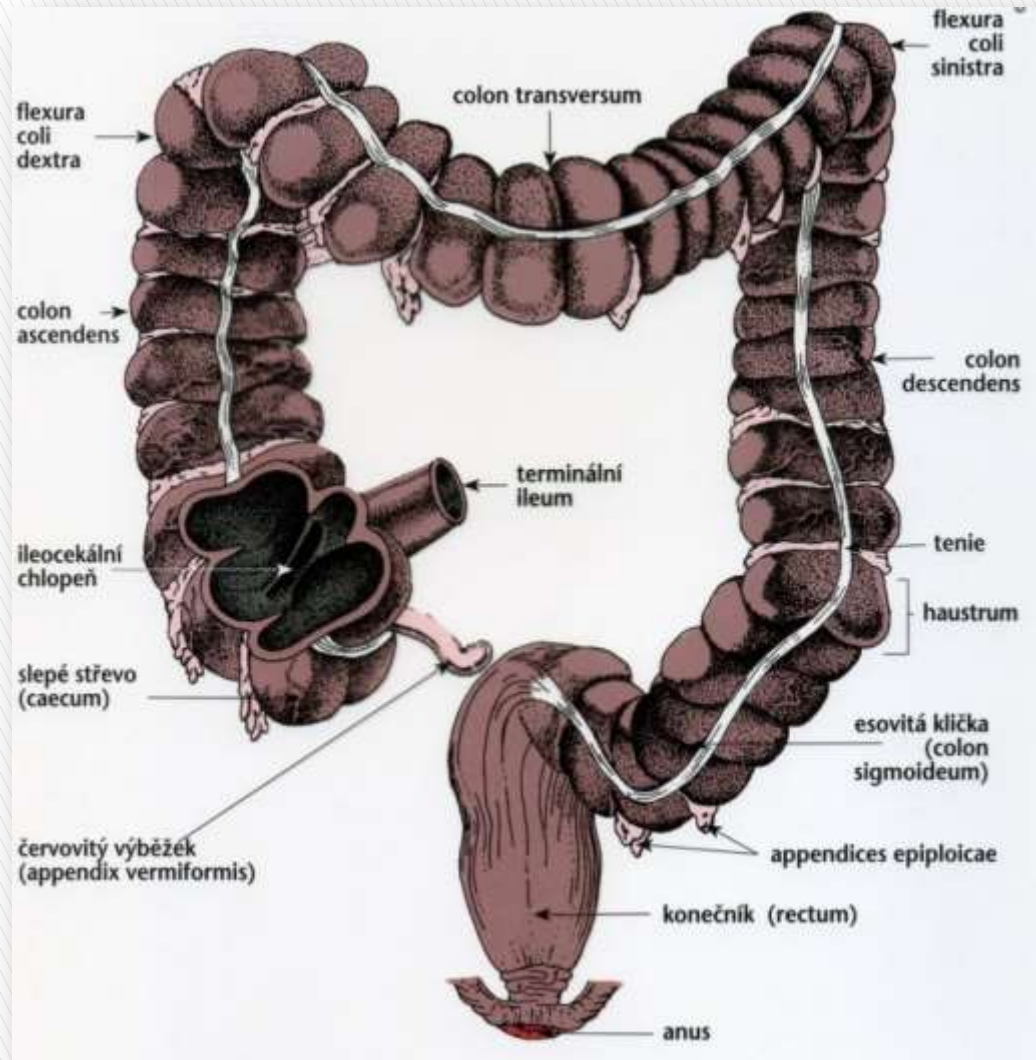

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

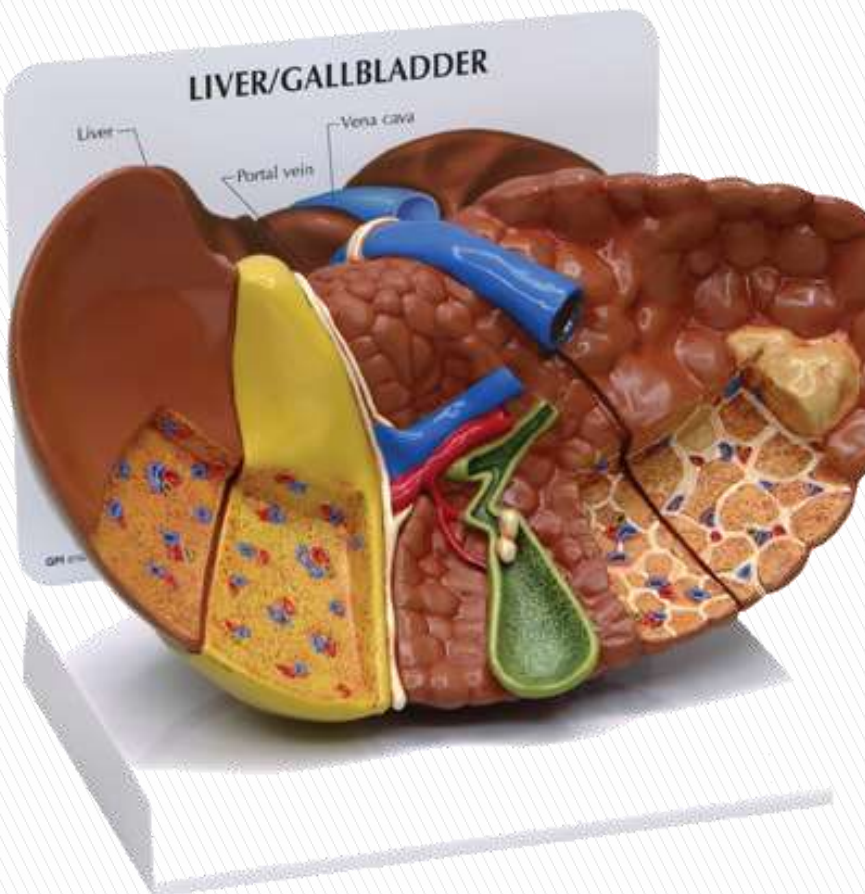
části tlustého střeva:

- **slepé střevo**
- **červovitý výběžek**
- **vzestupný tračník**
- **příčný tračník**
- **sestupný tračník**
- **esovitá klička**
- **konečník**
- **řitní otvor**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

ANATOMIE, FYZIOLOGIE – OPAKOVÁNÍ

přípojné žlázy:

➤ **drobné**

➤ **slinné**

– **příušní**

– **podjazykové**

– **podčelistní**

➤ **velké**

– **játra, hepar**

– **žlučník**

– **slinivka břišní, pankreas**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

DEFEKACE

- **pravidelné vyprazdňování**
nestravitelných zbytků potravy
- **akt je individuální**
- **defekační reflex se dostavuje při**
dostatečné náplni v konečniku
- **množství stolice závisí na množství**
přijaté stravy
- **stolice se skládá ze zbytků požité**
stravy, sekretů, odloupaných
epitelií, bakterií, kvasinek a jiných
mikroorganismů

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

DEFEKACE

fyziologie defekace:

- **formou míšního reflexu (reflexní centra v oblasti S2 – S4)**
- **defekační reflex se dostavuje při dostatečné náplni v konečníku**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ DEFEKACI

- **věk a vývojové stadium jedince**
- **strava (např. vlákniny)**
- **příjem tekutin**
- **aktivita a způsob života**
- **psychologické faktory** – úzkost, deprese
- **léky** - **laxativa** (stimulují aktivitu tl. střeva), **antidiarhoika** (proti průjmům)

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

TERMINOLOGIE

- **inkontinence** - samovolný odchod stolice přes anální svěrač
- **skybala** - spečená stolice při vysokých horečkách
- **plynatost** (meteorismus) - sleduje se hlavně po OP výkonech
- **flatulence** - zvýšený odchod střevních plynů
- **tenesmus** - nutkání na stolicí, bolestivé

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

HODNOCENÍ STOLICE

- **pravidelnost**
- **barva**
- **zápach**
- **konzistenci**
- **množství**
- **event. příměsí**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

1. PRAVIDELNOST STOLICE

popis:

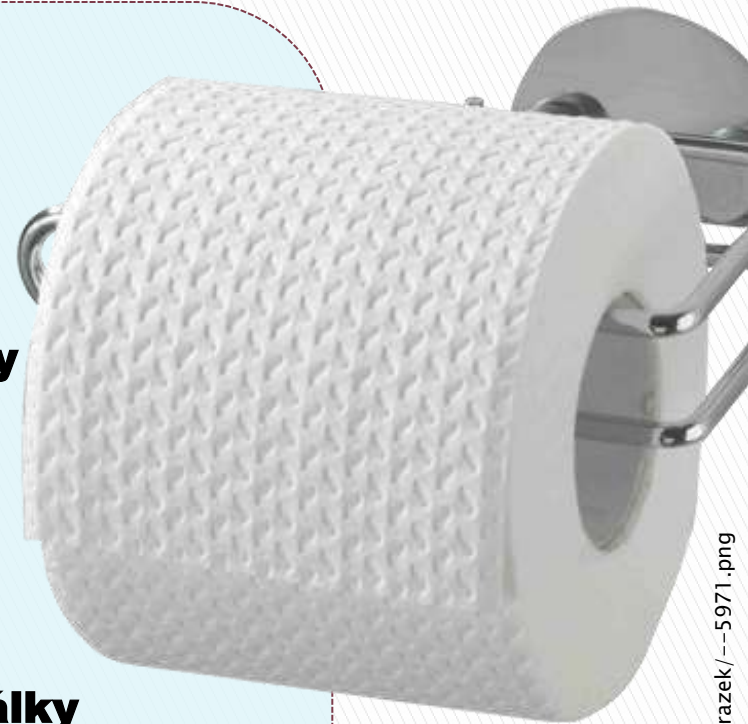
- **individuální**

pravidelné vyprazdňování podporujeme:

- **strava bohatá na ovoce, zeleninu, obiloviny**
- **pohyb, změna polohy**
- **vyrovnaný psychický stav**

nácvik vyprazdňovacího reflexu:

- **před snídaní sklenka studené vody, minerálky**
- **snídaně**
- **pokus o vyprázdnění**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

2. BARVA STOLICE

závisí na:

- **druhu přijímané potravy - listová zelenina, červená řepa, mléčná strava - světlejší stolice**
- **léky - Ferronat, živočišné uhlí**

patologická barva stolice:

- **acholická stolice** - světlá, bělavě šedá až bílá stolice, při onemocnění jater, žlučových cest
- **meléna** - černá dehtovitá stolice, silné krvácení do horní části GIT, typický nasládlý zápach, zápach čerstvé krve, při krvácení ze žaludku nebo dvanáctníku
- **enterorrhagie** - stolice s příměsí čerstvé krve, krvácení do dolního úseku GIT

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

3. ZÁPACH STOLICE

- **hnilobný**
- **kyselý - průjmy**
- **nasládlý - meléna**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

4. KONZISTENCE STOLICE

- **pevná**
- **tekutá**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

5. MNOŽSTVÍ STOLICE

http://www.jenzeny.cz/application/upload-files/images/middle/65/1370459139_77023.jpg

- **malé množství**
- **střední**
- **objemná stolice**

VYPRAZDŇOVÁNÍ TLUSTÉHO STŘEVA, STOLICE

6. PŘÍMĚSI STOLICE

- **krev**
- **hlen**
- **hnis**
- **nestrávené zbytky potravy**

PATOLOGICKÉ STAVY PŘI VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

PATOLOGICKÉ STAVY PŘI VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

1. ZÁCPA – OBSTIPACE

popis:

- **obtížné vyprazdňování střev při tuhé stolici**
- **peristaltika je pomalá**

příčiny:

- **špatná životospráva, onemocnění střev (Ca), onemocnění konečníku (hemeroidy), psychické vlivy, změna prostředí**

PATOLOGICKÉ STAVY PŘI VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

2. PRŮJEM – DIARHOE

popis:

- **častější vyprazdňování tlustého střeva zp. zrychlenou peristaltikou**
- **minimálně tři řídké stolice za den**
- **stolice obsahuje nestrávené zbytky potravy, event. patologické příměsi - krev, hlen, hnis**

příčiny:

- **bakteriální nebo virová infekce**
- **užívání ATB**
- **alergie na některé potraviny**
- **psychické vlivy**

PATOLOGICKÉ STAVY PŘI VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

3. JINÉ

- **inkontinence částečná, celková**
- **plynatost**
- **bolestivé vyprazdňování stolice**

PATOLOGICKÉ STAVY PŘI VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

OŠETŘOVATELSKÉ DIAGNÓZY PŘI VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

- **zácpa v souvislosti s imobilitou, nedostatečným příjmem vláknin v potravě, s nedostatečným příjmem tekutin, s bolestí při defekaci**
- **průjem v souvislosti se stresem, úzkostí, změnou stravy, vedlejšími účinky léků, alergií, krmením sondou**
- **narušená celistvost kůže související s dlouhotrvajícím průjmem, potenciální riziko**
- **deficit sebepéče v oblasti vyprazdňování**
- **inkontinence**
- **nedostatek informací**

VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

KLYZMA

KLYZMA

POPIS, ÚČEL

definice:

- **vpravení tekutiny konečníkem do esovité kličky a do tlustého střeva**

účel:

- **vyprázdnit a vyčistit tlusté střevo od nahromaděné stolice (před vyšetřením, OP, event. porodem)**
- **změkčit stolicí (při zácpě)**
- **zavést do střeva lék**
- **zavést do střeva diagnostickou látku**

KLYZMA

DRUHY, FORMY

druhy klyzmat:

- **očistné**
- **projímové**
- **diagnostické**
- **léčebné**

formy klyzmat:

- **mikroklyzma**
- **kapénkové klyzma**

KLYZMA

POLOHA

- nejčastěji **na L boku** - usnadňuje průtok tekutiny do colon sigmoideum a colon descendens (esovitá klička, sestupný tračník)
- **na zádech (děti)**

KLYZMA

ZÁKLADNÍ POMŮCKY

- **rukavice**
- **rektální rourka**
- **vazelína, event. Mesocain gel**
- **buničina, event. gázové čtverce**
- **vyprazdňovací roztok**
- **emitní miska**
- **podložní mísa je-li prováděn výkon na lůžku**
- **irigátor**
- **v případě kapénkového klyzmatu set**
- **v případě mikroklyzmatu Janetovu stříkačku**
- **toaletní papír**

KLYZMA

DRUHY, FORMY

druhy klyzmat:

- **očistné**
- **projímavé**
- **diagnostické**
- **léčebné**

OČISTNÉ KLYZMA

definice:

- **vyprazdňuje a vyplachuje střevo**
- **větší objem tekutiny- cca 1, 1,5l**

kdy:

- **před RTG vyš. žlučníku, žluč. cest, tlustého střeva, ledvin,...**
- **při zácpě**

pomůcky:

- **základní**
- **stojan s irigátorem**

OČISTNÉ KLYZMA – PROVEDENÍ VÝKONU U CHODÍCÍHO PACIENTA

- vysvětlit důvod provedení, připravit pomůcky, zabezpečit soukromí
- do irigátoru připravit roztok (nejč. teplá voda)
- uložit klienta do požadované polohy (na levém boku)
- rukavice
- na gázový čtverec (event. rourku) dáme Mesocain gel či vazelínu
- šetrně zavedeme rektální rourku do konečníku (6-8 cm, pozor hemeroidy)
- spojíme rourku s irigátorem, pomalu pustíme roztok, cca 10 minut
- poučíme klienta aby stlačil pŕlky k sobě a zhluboka dýchal, při pocitu tlaku v břiše klyzma na chvíli zastavíme
- odstranění rourky
 - po celou dobu s klientem komunikujeme
 - je nutné klyzma provádět v místnosti blízko toalety, u méně pohyblivého klienta zajistit pojízdný klozet
 - upozornit klienta, aby požadovaný roztok udržel co nejdéle
 - zápis do dokumentace

OČISTNÉ KLYZMA

KONTROLA ÚČINNOSTI KLYZMATU

- **chodícího klienta kontrolujeme dotazem nebo pohledem**
- **ležící - dle obsahu mísy**
- **kvalitní klyzma - odchází čistá voda (týká se zejména očistného klyzmatu)**

PROJÍMAVÉ KLYZMA

popis:

- **změkčuje stolicí při obtížné defekaci (zácpa)**

výhody:

- **méně objemné (cca 100ml)**
- **klient ho snadněji udrží**
- **aplikujeme z důvodu vyprázdnění stolice při zácpě**

ve formě:

- **mikroklyzmatu**
- **kapénkového klyzmatu - obě jsou méně objemná**

PROJÍMAVÉ KLYZMA – 1. MIKROKLYZMA

popis:

- **klyzma s malým obsahem tekutiny**

pomůcky:

- **základní pomůcky**
- **Ricinový olej nebo glycerin,**
- **stříkačka o obsahu 60ml, 100 - 200 ml (Janetova),**

postup:

- **jako u očištného klyzmatu**

PROJÍMAVÉ KLYZMA – 1. MIKROKLYZMA

mikroklyzma na jedno použití:

- **hromadně vyráběné léky**
- **lék je dodáván v lahvičce s aplikátorem**
- **klient si výkon může provést sám**
- **přípravek YAL**
- **vyprázdnění střeva před vyš., OP**

PROJÍMAVÉ KLYZMA – 2. KAPÉNKOVÉ KLYZMA

popis:

- **podání tekutiny do tlustého střeva po kapkách**

účel:

- **projímavý nebo léčebný**

pomůcky:

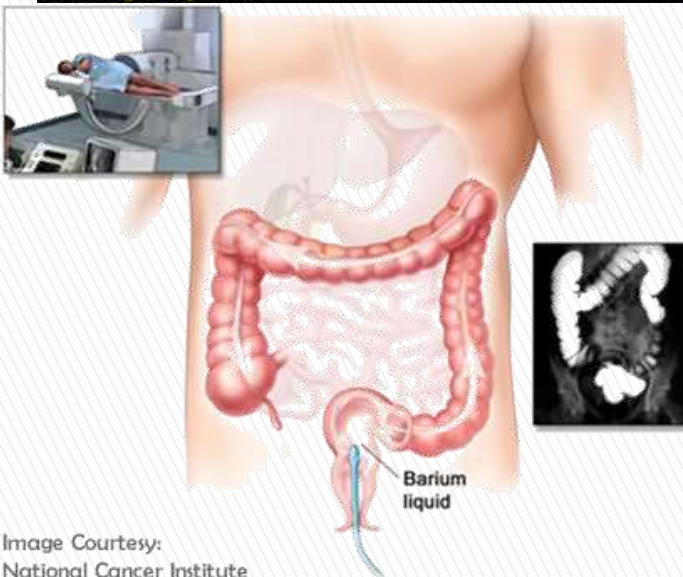
- **základní pomůcky**
- **roztok zahřátý na teplotu těla (FR, event. ordinovaný lék)**
- **infuzní převodová souprava**
- **leukoplast**

postup:

- **na rektální rourku napojíme set z vaku, zregulujeme počet kapek, v průběhu výkonu sledujeme pacienta, průtok hadičkou, klyzma zastavíme dříve, než vykape všechen roztok (vzduch)**

DIAGNOSTICKÉ KLYZMA

popis:

- vpravení **pozitivní kontrastní látky do tlustého střeva** a její následné sledování na TV monitoru

kdy:

- při Rtg vyšetření tlustého střeva = **irigoskopii**, současně se zhotovují Rtg snímky

příprava:

- často několik očistných klyzmat

LÉČEBNÉ KLYZMA

popis:

- **vpravení léčebné tekutiny do tlustého střeva**

účel:

- **zavedení léků na sliznici tlustého střeva**

účinek:

- **místní - působí přímo na sliznici**
- **celkový - sliznicí se vstřebává do celého organismu**

postup:

- **viz mikroklyzma, jednorázové mikroklyzma, kapénkové klyzma**

VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE

DIGITÁLNÍ VYBAVENÍ STOLICE

DIGITÁLNÍ VYBAVENÍ STOLICE

POPIS, ÚČEL

- **vybavení stolice pomocí prstu (digitus)**
- **při skybale (spečená stolice) - nevyprázdní-li se pacient několik dní a žádný použití prostředek nepomáhá, stolice se zahušťuje a dochází ke pečení stolice**
- **provádí lékař, nebo velmi zkušená sestra**
- **postup - prst potřít vazelínou, zavést do konečníku**
- **poloha v leže, na boku**
- **zhodnocení - vyprázdnění stolice, bez příměsí, tuhá**

INKONTINENCE

INKONTINENCE

POPIS, PŘÍČINY

popis:

- **samovolný odchod moči a stolice**

vrozené příčiny:

- **vrozené vady mozku a míchy**
- **vrozené vady moč. měchýře, konečníku**
- **těžký diabetes a jiné**

získané příčiny:

- **zánětlivá, degenerativní a traumatická poškození CNS**
- **úrazy páteře**
- **získané poruchy TS**
- **nádory**
- **Alzheimerova choroba**

MOČOVÁ INKONTINENCE

INKONTINENCE

TYPY

stresová inkontinence:

- **únik moči při zvýšení nitrobřišního tlaku**
- **kýchnutí, kašel, smích, chůze, zvedání břemene**

urgentní inkontinence:

- **stav, kdy dochází k úniku moči spojenému s náhlým nucením na močení**
- **nádory, záněty moč. měchýře**

INKONTINENCE

TYPY

reflexní inkontinence:

- **odchod moče u lidí s patologickým neurologickým nálezem**
- **míšní léze při frakturách obratlů, neuropatie při ze zánětlivých a degenerativních příčin**
- **dochází ke snížení nebo vymizení pocitů nucení na močení**

paradoxní ischurie:

- **únik moči při přeplněném močovém měchýři**
- **poškození nervových zakončení, mechanická nebo funkční překážka, tj. např. velké tumory v malé pánvi utlačující moč. trubici**

INKONTINENCE

DIAGNOSTIKA

klasické metody:

- **anamnéza (způsob vylučování, frekvence, předcházející i současné problémy)**
- **pozorováním**

standardní dotazníky:

- **pacient je vyplňuje v klidu, doma**
- **na základě odpovědí stanovujeme typ poruchy**

mikční deníky:

- **přesné záznamy vyprazdňování moče**
- **pacient zaznamenává údaje týkající se času a frekvence močení, množství moče, frekvence nucení, únik moči – okolnosti, situace**

INKONTINENCE

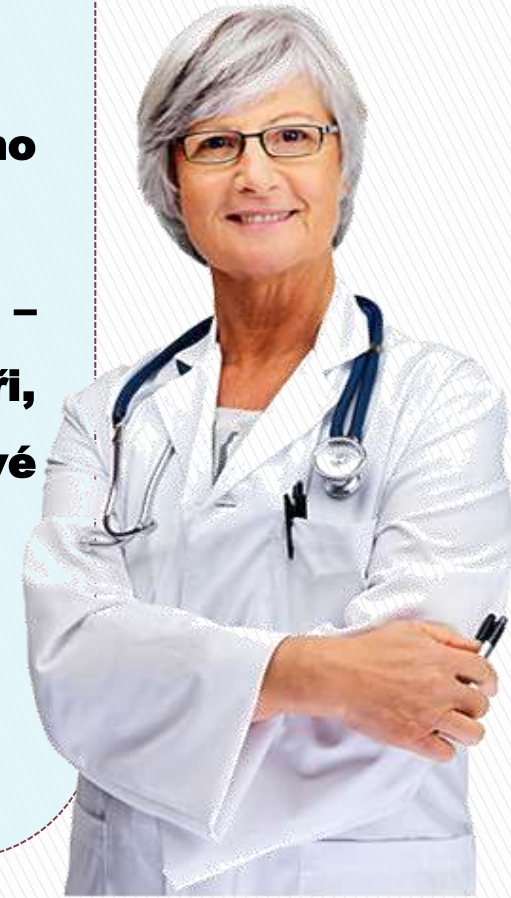
DIAGNOSTIKA

urodynamické vyšetření:

- **řada metod sloužící k zhodnocení funkce moč. měchýře (jak skladovací, tak evakuační)**
- **zaznamenává se tlak v moč. měchýři během jeho plnění a při mikci**
- **metody spadají do oblasti urologie (uroflowmetrie – hodnotí např. objem a tlak v močovém měchýři, postmikční reziduum, tlakové poměry v močové trubici, rychlost proudu moči, únik moči při kašli)**

jiné vyš. metody:

- **cystoskopie, UZ, zobrazovací metody**

INKONTINENCE

LÉČBA

- **je záležitostí lékaře, ale pokud pacient nezvládá péči a inkontinence se pro něho stává problémem, je věcí sestry, aby tyto problémy v rámci svých kompetencí řešila**
- **nelze definitivně vyléčit, lze zmírnit příznaky, zlepšit kvalitu života**
- **základem úspěchu je individuální léčebný plán**

konzervativní:

- **rehabilitace pánevního dna**
- **regulace pitného režimu**
- **redukce váhy**
- **farmakoterapie**

chirurgická léčba:

- **miniinvazivní metody - elektrostimulace pánevního dna**
- **klasické OP výkony na mm. a m. trubici**

PÉČE O KLIENTA S INKONTINENCÍ

PÉČE O KLIENTA S INKONTINENCÍ

PÉČE

péče o tělo:

- **kvalitní hygiena - dekubity, opruzeniny**
- **péče o PMK**
- **prevence infekce spojené s PMK**

péče o psychiku:

- **komunikace**
- **odstranit strach - neznalost = strach, dodat informace**

PÉČE O KLIENTA S INKONTINENCÍ

NÁSLEDKY INKONTINENCE

následky inkontinence:

- **psychosociální**
- **konflikty v rodině (umístění do léčebny, domova důchodců apod.)**
- **sociální izolace**
- **deprese z tzv. osobního selhání, osamělost**

PÉČE O KLIENTA S INKONTINENCÍ

POMŮCKY PRO INKONTINENTNÍ

jednorázové:

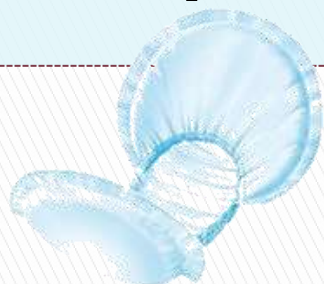
➤ **fa Menalind, Hartman Rico**

požadavky:

- **savost**
- **nealergičnost**
- **bezpečná vazba vlhkosti**
- **jednoduchá manipulace**
- **anatomická přiléhavost**

označení - barevné kódování:

- **žlutá - lehká inkontinence**
- **zelená - střední inkontinence**
- **modrá - těžká inkontinence**
- **fialová - velmi těžká inkontinence**

PÉČE O KLIENTA S INKONTINENCÍ

UŽITEČNÉ ZÁSADY

zásady při inkontinenci moči:

- **praktický oděv, snadno a rychle odstranitelný**
- **osobní hygiena, několikrát denně očista genitální oblasti a následné ošetření ochrannými prostředky proti opruzení a zápachu (Menalind)**
- **pitný režim (nepít 2-3 hod. před spánkem)**

zásady při inkontinenci stolice:

- **nezatěžovat trávení - prevence chronické zácpy**
- **redukovat nadváhu - odlehčení pánve**
- **včas vyhledat toaletu - varovné signály měchýře se zkracují**
- **praktický oděv - snadno a rychle odstranitelný**
- **osobní hygiena - několikrát denně očista genitální oblasti a následné ošetření ochrannými prostředky proti opruzení a zápachu (Menalind)**